

**RAPLA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2021. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
2. Juhtimine	6
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	6
2.2 Eelarve	6
2.3 Projektid.....	8
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	9
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	10
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	10
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	13
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	13
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	13
3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine	14
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	14
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	15
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	16
3.1.3 Auviste komplekteerimine	16
3.2 Inventuurid, mahakandmised	17
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	17
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	17
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.....	18
.....	18
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus	20
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	20
4.4.2 Laste- ja noorteraamatukogu kasutamine.....	20
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	21
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	22
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	23
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	24
4.6.1 kohalikul tasandil	24

4.6.2 riiklikul tasandil.....	26
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	26
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	26
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	27
4.9 Andmebaasid.....	27
5. 2022. aasta tegevused.....	28
LIA 1. Personali koolitus	29
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	29
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	29
LISA 4. Laste ja noorteüritused	30
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	34

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.20)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Rapla	33409	4	5	24	4	29

Üldkasutatavate raamatukogude arv: 01.01.2021 on Rapla maakonnas 4 omavalitsust ja 5 munitsipaalraamatukogu, mis on kantud riigi- ja kohaliku omavalituse asutuste riiklikku registrisse: Rapla Keskraamatukogu, Kehtna raamatukogu, Kohila raamatukogu, Hageri külaraamatukogu ja Märjamaa Valla Keskraamatukogu, sh 24 haruraamatukogu ja 4 teeninduspunkti.

1. Põhilised tegevussuunad

Iga rahvusriigi eksisteerimise kõige suurem ülesanne on oma keele ja kultuuri säilitamine. Iga raamatukogu annab selleks oma panuse ka siis, kui laenutuste ja külastuste arv langeb. Maakonna elanike arv vähenes 107 võrra ja see mõjutab ka raamatukogusid.

2021. aastal kasutas raamatukogude teenuseid 11 765 inimest ehk 35% (2020. aastal 36%) Raplamaa elanikest, sellest Hageris 25%, Kohilas 31%, Kehtnas 29%, Märjamaa ja Rapla valdades 38% elanikest.

Raplamaa rahvaraamatukogudesse osteti 2021. aastal teavikuid 253 735 euro eest. Komplekteerimissumma on 15 008 euro võrra suurem kui mullu. Teavikute ostmiseks kulutati 7,59 eurot ühe elaniku kohta.

Maakonna raamatukogude peamised tegevused 2021. aastal:

2021. aastal uuendati Rapla maakonna raamatukogude infolehte, veebikeskkonnas õpetati selle kasutamist. Viidi läbi e-seminarid Zoomi keskkonnas. Veebi kolisid mitmed nõupidamised. Valmisid Kohila Raamatukogu ja Rapla Keskraamatukogu uued kodulehed.

Raamatukogude pakutav teenus oli järjepidev. Külastajatele pakuti lugemisvara, kunstinäitusi, kohtumisi huvitavate inimestega, praktilisi töötubasid, ruume õppe- ja kaugtöö tegemiseks. Ürituste korraldamisel andis tunda koroonaeepideemiline olukord. Ollakse õppinud töötama hetke olukorrast lähtuvalt. Jätkus koostöö kultuuri-, mälu-, ja haridusasutustega, noortetubadega ja Kehtna Kutsehariduskeskusega. Raamatukogupäevade ajal olid lugejaid teenindamas tuntud inimesed – vallajuhid Kehtna valla raamatukogudes, Raplas spordiajakirjanik Marko Kaljuveer. Kehtnas korraldati tänuüritus raamatukogu tegevust toetanud ettevõtjatele, asutustele ning aktiivsetele lugejatele.

Soetati juurde infotehnoloogilisi ja tehnilisi vahendeid virtuaalkoolitustel, seminaridel, jne osalemiseks (kõlarid, mikrofoniid ja veebikaamerad).

Kogude korrastamisel kustutati fondist aegunud ja lagunenu teavikud ning eemaldati üleliigseid eksemplare. Uuendati kohaviitu ja paigutusindekseid.

Laste lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks võeti osa vabariiklikest, maakondlikest ja vallasisestest lugemisprogrammidest. Viidi läbi suvelugemisprogramm „Raamatubingo“, toimusid Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ teematunnid.

Rapla Keskraamatukogus pikendati alates 1. septembrist lahtiolekuaega. Raamatukogu on tööpäeviti lugejatele avatud 9 tundi päevas, 10-19.

1.1 Koroonaviiruse mõju

TEENUS

Raamatukoguteenuseid pakkudes lähtuti Vabariigi Valitsuse, Kultuuriministeeriumi, Terviseameti ja kohaliku omavalitsuse korraldustest, juhistest ning soovitustest. Samuti arvestati otsuste tegemisel mõistlikkuse piires haruraamatukogude piirkondlikke eripärasid. Raamatukogu teenuse kättesaadavus oli tagatud kogu aeg, kuid osa raamatukogusid rakendas kontaktivaba teenindust 10. märtsist –30. aprillini.

Raamatukogude lahtiolekuaegades valdavalt muudatusi ei toimunud. Raamatukoguhoidjad vastasid lugejate päringutele raamatukogu lahtiolekuaegadel telefoni ja e-posti teel 8-9 tundi tööpäevas. Tellitud teavikud said lugejad kätte raamatukogus selleks kohandatud paigast. Ette tellitud raamatud pakiti ja varustati lugeja nimega. Võimalus oli tagastada raamatuid tagastuskastidesse. Kohapeal oli loodud võimalus lugeda värskeid perioodikaväljaandeid, kusjuures järgiti ruumi 25% täituvuse nõuet. Viiviste arvestus oli peatatud. Ei toimunud huvitegevust.

Alates 3. maist taastus raamatukogus tavapärane teenindus. Lugejad ja töötajad kandsid maske, hoiti distantsi ja jälgiti ruumide täituvust, kontrolliti immuniseerimise ja Covid-19 läbipõdemise tõendeid üritustest osavõtjatel.

Koroonaviiruse levik oli ettevõtmisi takistav tegur. Sündmuste korraldamine siseruumides oli keelatud. Esines juhuseid, kus koroonapuhangud nullisid initsiatiivi teha koostööd lasteaiaga. Piirangute ajal laenutasid paljud lapsevanemad lastele raamatuid (mudilastele, kooli soovituslik kirjandus) ise. Statistika näitas laste raamatukogukülastuste vähenemist.

TARISTU

Rapla Keskraamatukokku ja Märjamaa Valla Raamatukokku rakendati tööle Cleveroni raamatukapp, kuhu lugejatel on mugav tellida ja saada sealt teavikud kätte kontaktivabalt 24/7. Kapi ostu rahastas kultuuriministeerium projektitaotluse kaudu.

TÖÖKORRALDUS

Raamatukoguhoidjatele võimaldati Kohilas ja Raplas ühel päeval nädalas teha kaugtööd ajal, kui koroonaviiruse levik oli väga kõrge. Maskikandmise kohustus kehtis aasta lõpuni. Desinfitseerivad vahendid olid kõigile kättesaadavad. Ürituste tegemisel kontrolliti osalejate COVID tõendeid. Kohilas olid üritused eelregistreerimisega, et tagada hajutatus. Laste ja noorte üritused ning raamatukogutunnid olid vaid ühele rühmale või klassile korraga.

PARIMAD UUED PRAKTIKAD

Koroonaviiruse levikust tulenevaks väljakutseks võib pidada veebiseminaride ja -koosolekute pidamist ning valmisolekut õppida selleks uusi oskusi aga ka võimalust osaleda veebikoolitustel. Veebiseminaridena toimusid I poolaastal Rapla Keskraamatukogu korraldatud maakondlikud raamatukogutöötajate kokkusaamised, mille kohta töötajad märkisid, et need olid küll informatiivsed, kuid ei asenda silmast-silma kokkusaamisi. Piirangute perioodi kestel võimaldas Kohila raamatukogu lugejatel tellida endale raamatuid kontaktivabalt koduukseni Kohila alevi piires. Tegevus jätkus terve aasta vältel. Teenust kasutavad liikumisvaegusega vanemad lugejad.

Kontaktivaba teenindus ei asenda tavapärast teenuste osutamist ja veebikoosolek ei asenda töölaseid reaalseid kontakte, vaid on uus lisavõimalus. Info raamatukogu teenuste ja ajutise töökorralduse kohta ei jõua kõigini. Vanemaealistel pole sageli elektroonseid võimalusi ja oskusi lugemisvara valida ja reserveerida. Piirangud tõid kaasa raamatukogude põhinäitajate languse.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Kehtna raamatukogu koosseisu kuuluvad Eidapere, Ingliste, Järvakandi, Lelle ja Valtu raamatukogud. Kokku pakub teenust 6 raamatukogu.

Kohila vallas on kaks rahvaraamatukogu: Kohila ja Hageri raamatukogu. Mõlemad raamatukogud on eraldi valla allasutused. Koostöö mõlema raamatukogu vahel on hea. Raamatukogu nõukogu puudub.

Märjamaa Valla Raamatukogu koosseisu kuuluvad struktuuriüksustena 8 haruraamatukogu: Haimre, Kivi-Vigala, Laukna, Sipa, Teenuse, Vana-Vigala, Valgu ja Varbola. Kokku pakub raamatukoguteenust Märjamaa vallas 9 raamatukogu. Kivi-Vigala haruraamatukogu juurde kuulub Päärdu välisteeninduspunkt. Vallasisene raamatukogudevõrk on hea ja võimaldab raamatukoguteenuse laialdast kättesaadavust valla elanikele. Kinnitati Märjamaa Valla Raamatukogu nõukogu uus 5-liikmeline koosseis. 2021.a toimus üks raamatukogu nõukogu koosolek.

Rapla Keskraamatukogu koosseisu kuulub 11 haruraamatukogu: Alu, Hagudi, Juuru, Järlepa, Kabala, Kaiu, Kodila, Kuimetsa, Purku, Raikküla ja Vahastu raamatukogud. Järlepa raamatukogu juurde kuulub Härgla ja keskraamatukogu juurde Kuusiku välisteeninduspunkt. Kokku pakub raamatukoguteenust Rapla vallas 12 raamatukogu. Rapla Keskraamatukogu nõukogu oli koos kaks korda. Arutati sõiduki puudumisega kaasnenud probleeme, mälu keskuse algatamist ja kavandamist, raamatukogu ürituste korraldamist pandeemia ajal, raamatukogu maja ruumilahendust ja renoveerimist seoses täiskasvanute gümnaasiumi sulgemisega.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.20. €	Seisuga 31.12.21 €	Muutus %
-------------	------------------------	-----------------------	----------

Eelarve kokku	1321,496	1364,191	3,2%
sh keskraamatukogu	580,264	615,268	6,0%
Personalikulu	883,882	906,574	2,6%
sh keskraamatukogu	413,959	438,265	5,9%
Komplekteerimiskulu	238,727	253,735	6,3%
sh KOV-lt	166,508	178,404	7,1%
sh riigilt	71,771	74,661	4,0%
sh keskraamatukogu	96,780	109,955	13,6%
sh KOV-lt	68,696	80,793	17,6%
sh riigilt	28,084	29,162	3,8%
Infotehnoloogiakulu	41,727	41,379	-0,8%
sh keskraamatukogu	19,258	19,677	2,2%
*			

Maakonna raamatukogude eelarve tulu oli kokku **1669,403** eurot, jooksev eelarve **1364,191** eurot.

Rapla Keskraamatukogu eelarveandmed on esitatud tabelis koos 11 haruraamatukoguga. Rapla Keskraamatukogule kanti üle esimest korda jooksva aasta (2021) eelarvesse eelmisel aastal (2020). Kasutamata jäänud eelarve jääk suurendas jookseveelarvet 6% ja andis võimaluse hankida raamatukogule uue sõiduki. Rapla Keskraamatukogu eelarvele lisandus investeeringu tulu 268 822 eurot peahoone renoveerimiseks. Maakonna keskraamatukogu eelarve oli kokku 913 160 eurot, millest omavalitsuse tulu oli 782 113 eurot, riigi toetus 127 095 eurot. Riik toetas raamatute laenutuskapi ja tagastuskapi ostmist summas 9360 eurot, raamatukogude arendamise projekti 1100 euroga, ürituste projekte 560 euroga ja Raplamaa Mälukeskuse projekti 1340 euroga. Muudest allikatest laekus eelarvesse 3952 eurot, millest 2055 eurot oli Raplamaa Mälukeskuse projekti tulude katteks omavalitsusliidult ja 1897 eurot omatulu.

Personalikulu tõus maakonnas 2,6% oli mõjutatud keskraamatukogu töötajate töötasu eelarve vahendite 5,9% suurenemist. Kohila ja Märjamaa valla raamatukogudes jäi personali kulu eelneva aastaga võrreldes samaks, Kehtna vallas vähenes 3%. Rapla Keskraamatukogus tõsteti 2020. aasta töötasu jääk 2021. aasta eelarvesse. Töötajate põhipalk jäi 2019. aasta tasemele, kuid töötajatele sai taas maksta preemiaid ja tulemustasu.

Komplekteerimiseks eraldatud summad maakonnas suurenesid 15 008 euro võrra. Riik eraldas enam 2890 eurot ja omavalitsused 11 896 eurot, millele lisandub tulu muudest allikatest. Komplekteerimissumma kokku moodustas 18,6% jookseveelarvest, 2020. aastal oli 18%. Rapla Keskraamatukogu komplekteerimissumma moodustas jookseveelarvest 18%, 2020. aastal oli see 16,7%.

Märjamaa vald toob oma aruandes välja, et komplekteerimiskulud moodustavad raamatukogu eelarvest 16%. Arvestades asjaoluga, et elanike arv vallas taas vähenes, suurenesid komplekteerimiskulud väga vähesel määral. 2021. aastal eraldati riigilt elaniku kohta 2,24 eurot ja omavalitsuselt 6,75 eurot (2020. aastal riigilt 2,14 ja omavalitsuselt 6,65 eurot). Komplekteerimiskulu vähenes 4% Kehtna vallas, sealhulgas omavalitsuse toetus teavikutele vähenes 7%. Kohila raamatukogus suurenes komplekteerimiskulu 9%, sealhulgas omavalitsuse vahendites suurenes 13%. Hageri raamatukogus suurenes komplekteerimiskulu ligi 5%.

Investeeringud infotehnoloogiasse jäid maakonnas praktiliselt samaks, vähenedes 0,8%. Valdade kaupa: Raplas suurenesid 2,2%, Kehtnas 4% ja Märjamaal 5%, ning Kohilas vähenesid 5% seoses rendikulu vähenemisega.

Kohila Raamatukogu teenis valla eelarvesse omatulu 1129 EUR

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Projekt “Netikirjariini lõpuürituse korraldamine” Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	Jaauuar - mai 2021	260 €	615 €
Huvihariduse ja huvitegevuse täiendav riiklik toetus Kohila raamatukogule	2021	2135 €	2135 €
Omaalitsuste „Huvihariduse ja huvitegevuse teenuse pakkuja toetus“. Lagemishuvi arendamine, huvitegevuse toetamine Märjamaa vallas	2021	3000 €	3000 €
Projekt “Luulelõunad Rapla Keskraamatukogus 2021. a suvel” Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	Mai - september 2021	300 €	390 €
Kriisiabi - era ja KOV kultuurikorraldajate teenuste ümberkorraldamine „Teavikute kontaktivaba laenutamine ja tagastamine 24/7“ Kultuuriministeerium	07.06-30.09.2021	9360 €	9784 €
Kriisiabi - era ja KOV kultuurikorraldajate teenuste ümberkorraldamine”. Raamatukapi soetamiseks kultuuriministeeriumilt (Märjamaa raamatukogu)	07.06-30.09.2021	7320 €	7494 €
Avame joonistades raamatu sisu. Rapla vallavalitsuselt Kabala raamatukogu.	Oktoober 2021 – mai 2022	120,60 €	156,60 €
Projekt Raamatukogude arendamine „Hea tekstilooma ja eesti ametikeel“ Kultuuriministeerium	Oktoober-november 2021	1100 €	1358 €
Eraisikute tegevustoetus/annetus (Märjamaa raamatukogu)	2021	260 €	260 €

Kohila raamatukogu

Riikliku toetusega sai jätkuda algklassiõpilaste muinasjutu-kunstitoa huviringi tegevus kahele rühmale. Huviringi juhendab Kohila gümnaasiumi õpetaja Heli Rohtla, kellega on sõlmitud käsundusleping. Huviringis käis 26 last. Huviring tutvustab õpilastele eesti ja maailma lastekirjandust ning arendab kujutavat mõtlemist, loovust ja fantaasiat läbi käelise tegevuse

(joonistamine, maalimine, meisterdamine). Lisaks rahastati huvihariduse toetusega laste suvelugemise programmi.

Märjamaa Valla Raamatukogu

Märjamaa valla huvihariduse- ja huvitegevuse toetusest viidi läbi laste- ja noorte lugemisprogrammid „Loeme koos“ ja „Suvelugemise bingo“. Toetusest moodustasid 2355 eurot huvitegevuse korraldamise, läbiviimise ja vahendite kulud, 250 eurot transpordikulu, 395 inventari soetamise kulu (paberlõikurmasin). Programmides osales kokku 118 last.

Rapla Keskraamatukogu

Eesti Kultuurkapitali toetuste abil tänati Netikirjariini lõpuüritusel tublimaid osalejaid ja kuulati loodusmatkade korraldaja Romet Vaino esinemist. Luulelõunaid korraldati neli, projektitoetus oli kahe Luulelõuna läbiviimiseks. Kabala haruraamatukogus toimus projekti „Avame joonistades raamatu sisu“ raames novembris ettelugemine ja joonistamine. Teema oli „Karupoeg Puhh“, osalejad olid algklasside õpilased. Rahastuse eest soetati pastellid, paberid, näituse rakendamiseks riputusjõhvid, konksud ja klambrid.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Kehtna Raamatukogu koosseisu kuulub kümme töötajat, nendest kaheksa raamatukoguhoidjat (koosseis 7,5), puhastusteenindaja (koosseis 0,25) ja direktor. Haruraamatukogude raamatukoguhoidjate koosseisud jaotuvad järgmiselt: Eidapere 1,0, Inglise 0,5, Järvakandi 2,0, Kehtna 2,0 (sh üks töötaja 0,5 Keavas ja 0,5 Kehtnas), Lelle 1,0, Valtu 1,0. Raamatukogud on avatud kasutajatele kuuel päeval nädalas Järvakandis, viiel päeval Eidaperes, Kehtnas, Lelles ja Valtus, kolmel päeval Inglise. Kahe töötajaga Järvakandi haruraamatukogu on võimalik hoida lahti ka puhkuste ajal. Teised haruraamatukogud on töötaja puhkuse ajal suletud. Kehtna Raamatukogus muutusid alates maikuust raamatukogude lahtiolekuajad. Kolmapäeviti avatakse raamatukogud kell 14. Hommikupoolset tööaega kasutatakse töökoosolekuteks ja koolitusteks. Kolmapäeviti toimuvad ka maakondlikud seminarid. Piirkonna elanikele on kõik raamatukogudes pakutavad teenused kättesaadavad.

Kohila raamatukogu koosseis on 7,2 töökohta. Aasta lõpus oli täidetud 6,2 töökohta. Sügisel lahkus töölt kauaaegne pearaamatukoguhoidja. Tema tööülesandeid hakkas täitma senine raamatukoguhoidja. Töötajate töökoormus on kasvanud. Kavas on võtta 2022. aastal tööle uus töötaja vabanenud raamatukoguhoidja ametikohale.

Märjamaa Valla Raamatukogu koosseisu kuulub 18 töötajat, nendest 2 vanemraamatukoguhoidjat (koosseis 2,0), 11 raamatukoguhoidjat (8,95), majandusjuhataja (1), koristaja (0,5), majahoidja (1) ja direktor. Haruraamatukogude raamatukoguhoidjate koosseisud jaotuvad järgmiselt: Haimre 0,5, Laukna 0,6, Sipa 0,6, Teenuse 0,5, Valgu 1,0 (2 töötajat 0,5 töökoormusega), Kivi-Vigala 1,0, Vana-Vigala 1,0 ja Varbola 1,0. Raamatukoguhoidja kutset omab 11 ja kõrgharidust 4 raamatukoguhoidjat.

Rapla Keskraamatukogus pikendati 1. septembrist lahtioleku aega hommikul ühe tunni võrra. Nüüd on raamatukogu argipäeviti lugejatele avatud 9 tundi (10-19) ja laupäeviti 10-15. 2021. aastal oli Kuusiku välisteeninduspunkt jätkuvalt avatud ühel päeval nädalas – teisipäeviti. Esimesel poolaastal oldi avatud 11.00–16.00 ehk 5 tundi. Pärast suvepuhkust vähendati lahtiolekuaega 2 tunni võrra, põhjenduseks külastajate minimaalne huvi kell 14.00–16.00. Uus lahtiolekuaeg 11.00–14.00 (ehk 3 tundi) võeti teadmiseks ja ei põhjustanud probleeme. Kokku on keskraamatukogu avatud 53 tundi nädalas.

Kaheksas Rapla Keskraamatukogu haruraamatukogus: Alus, Hagudis, Kabalas, Raikkülas, Kaius, Järlepas, Purkus ja Juurus on 1,0 koosseisulist ametikohta. Septembris jäi Juuru haruraamatukogu töötaja tööle 0,5 ametikohaga ja raamatukoguhoidja, kes töötas Kuimetsa haruraamatukogus 0,75 ametikoormusega, alustas septembrist tööd 0,5 kohaga Juurus ja 0,5 kohaga Kuimetsas. Kuimetsas vähenes raamatukogu lahtiolekuaeg. 0,5 ametikoha koormusega töötab Vahastu haturaamatukogu ja 0,7 ametikoha koormusega Kodila haruraamatukogu. Kodila töötaja täidab tööülesandeid ka Alu haruraamatukogus ja Purku raamatukoguhoidja töötab ühel päeval nädalas Raplas. Rapla linnas oli aasta lõpul kokku 12 erialatöötajat ja 4 haldusega seotud töötajat. Kokku töötas 2021. aasta lõpus Rapla Keskraamatukogu 28 töötajat, neist osalise ajaga 9.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

Vaatamata Covid-19 piirangutele osalesid raamatukoguhoidjad koolitustel. Pakuti erinevatel teemadel veebikoolitusi. Osaleti ERÜ, TÜ, Addenda, Juunika, Eesti Keele Instituudi jt. koolitustel, teabe- ja erialapäevadel, muinasjutukonverentsil. Positiivse tagasiside sai Loone Otsa koolitus „Hea tekstiloomes ja eesti ametikeel“.

Kehtna Raamatukogu kaks töötajat osalesid ERÜ korraldatud suveseminaril Hiiumaal ja kaks töötajat Tartu Ülikooli Suveakadeemias. Veebikoolitustel omandas viis töötajat teadmisi Aleksander Sibulale pühendatud erialapäevalt Tallinna Keskraamatukogus, üks töötaja osales muinasjutukonverentsil ja „Lugemisisu“ stardikoolitusel. Kaks Kehtna Raamatukogu töötajat alustasid õpinguid Eesti Rahvusraamatukogu korraldataval raamatukoguhoidja kutsekoolitusel.

Kahel viimasel aastal on Kohila raamatukogus olnud raske planeerida koolitustel osalemist seoses Covid-19 olukorraga. Raamatukogu tuleb hoida avatuna ka nendes tingimustes. Seda enam on hea meel, et maakonna keskraamatukogu korraldas raamatukogutöötajatele mitmeid koolitusi ja veebiseminare. Mais õnnestus korraldada ise Kohila valla rahvaraamatukogutöötajatele õppereis Tallinnasse. Õppereisi käigus külastati Mati Undi ja Vilde muuseumi ning Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseumi.

2021. a osalesid Märjamaa vallaraamatukogu töötajad 7 koolitusel, neist 4 olid veebipõhised. Osalejaid oli kokku 15.

Rapla Keskraamatukogu korraldas septembris töötajatele õppereisi Türi. Külastati Türi Raamatukogu uutes ruumides, Türi Põhikooli, Eesti Ringhäälingumuuseumi ja Wile Alpaca Farmi. Õppereisi eesmärk oli täiendada teadmisi seoses mälukskuse loomisega.

Kuimetsa ja Rapla raamatukoguhoidjad osalesid Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) korraldatud maaraamatukogude suveseminaril. 3 raamatukoguhoidjat Rapla Keskraamatukogust ja 1 Purkust osalesid Tallinna Keskraamatukogu korraldatud Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval. Osaleti dokumendi arhiveerimise, tuleohutuse, avalikus sektoris korruptsiooni ennetamise, töökeskkonna voliniku, isikuandmete jne. koolitustel.

Suvekoolis „Kasutajakesksed avalikud teenused raamatukogudes“, mida korraldasid Rahvusraamatukogu ja Kultuuriministeerium, osales 2 töötajat.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Rapla Keskraamatukogu korraldas seitse seminari/koolitusest, millest neli viidi läbi veebi keskkonnas. Üksinda töötavale raamatukoguhoidjale on hea osaleda veebiseminaril, kuna raamatukogu sulgemine on lühiajalisem või puudub üldse. Kõigi seminaride üleviimist

veebipõhiseks siiski ei pooldata, kuna tuntakse vajadust saada kolleegidega kokku ja vahetult tööalaselt suhelda ning RVLi teostada. Maakondlik raamatukoguhoidjate õppesõit toimus augustis Viimsi Raamatukokku ja Eesti Kunstiakadeemia raamatukokku. Raamatukogupäevade avamisel Tartu Ülikooli raamatukogus käidi Rapla Keskraamatukogu sõidukiga.

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud
12.02	Siseveebi kasutamise koolitus	P. Linnamäe	2	60/4	veebiseminar
03.03	Töö kogudega, statistika RIKSI-s, statistika kogumise alused	Rapla KRK	1,5	54/4	veebiseminar
03.03	Kirjandusliku õpiringi ülevaade uutest raamatutest	Rapla KRK	1,5	54/4	veebiseminar
28.04	Uued raamatud kirjastuselt Varrak, kiired päevaprobleemid	Rapla KRK ja Krista Kaer, kirjastus Varrak	3	51/4	veebiseminar
26.05	„Kellele see raamat on“ ja „Laste lugemisest Metsikus Läänes“	Krista Kumberg, Jaanus Kõuts, Lääne Maakonna Keskraamatukogu	3	56/4	veebiseminar
25.08	Väljasõit Viimsi Raamatukogusse ja EKASSE	Rapla KRK	8		Õppesõit
29.09	Seminar-nõupidamine. Kirjanduslik õpiring - uus kirjandus	Rapla KRK	5	25/4	
20.10	Väljasõit Tartu Ülikooli Raamatukogusse raamatukogupäevade avamisele	Rapla KRK	8	7/3	
24.11	Hea tekstilooma ja	Loone Ots,	7	25/4	

	eesti ametikeel	Juunika Koolitus			
15.12	Seminar-nõupidamine. Aruandluse korraldus. Aasta kokkuvõtted	Rapla KRK	7	35/4	

Märjamaa valla raamatukoguhoidjad toovad aruandes välja, et hindavad kõrgelt ja peavad väga vajalikuks kogude komplekteerimisel raamatute tutvustusi. Valgu haruraamatukogu raamatukoguhoidja: „Maakonnaraamatukogu poolt korraldatud koolitused on alati väga huvitavad, sealt saab tihti teavet uudiskirjanduse kohta (kirjanduslik õpiring, kohtumised kirjastuste esindajatega). Vajadusel saab alati infotehnoloogialast nõu ja abi ning viiakse läbi sellesse valdkonda kuuluvaid koolitusi“. Positiivne tagasiside oli Märjamaa valla raamatukoguhoidjalt Rapla Keskraamatukogu poolt korraldatud ja Juunika Koolituse läbi viidud Loone Otsa koolitusele „Hea tekstiloome ja eesti ametikeel“.

Märjamaa valla raamatukoguhoidjatele korraldas Rapla KRK 2020. aastal statistiliste aruannete infotunni 10.02.2021. a Märjamaa Valla Raamatukogus. Aastalõpu seminar/nõupidamine 2021. aasta aruandluse korraldamisest toimus Paisu talus ja korraldati Märjamaa Valla Raamatukogu ja Rapla Keskraamatukogu koostööna.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

LISA 2

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised olid seotud erialatööga, raamatukogu- ja kodulooliste teemadega, esinemised avalikel üritustel, töökorralduse tutvustamisel, lugemisprogrammide korraldamisel ja läbi viimisel lasteasutustes, koolides, noortekeskustes jm. Esinemised leiavad aset ka teematundide läbiviimisel või ettelugemistel.

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Üks Rapla Keskraamatukogu haruraamatukogu töötaja õpib Tallinna Ülikoolis infoteaduse magistriõppes.

Valgu haruraamatukogu raamatukoguhoidjale omistati raamatukoguhoidja kutse (tase 6) järgnevas kümneks aastaks. 2021. aasta novembrist asusid Eesti Rahvusraamatukogu korraldataval koolitusel erialast raamatukoguhoidja kutset omandama 2 Kehtna Raamatukogu töötajat.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Hageri raamatukogu juhataja Anneli Vesiallik nimetati maakonna parimaks maaraamatukoguhoidjaks. Kohila raamatukogust töölt lahkudes sai pearaamatukoguhoidja Tiiu Talu Kohila valla tänukirja.

Märjamaa valla tänukaardiga avaldati tunnustust südamega tehtud töö eest raamatukogus raamatukoguhoidjatele Vilma Tervele (Valgu haruraamatukogu) ja Tiiu Oppile (Märjamaa raamatukogu).

Kehtna Vallavalitsus tunnustas Kehtna Raamatukogu raamatukoguhoidjat Evelin Saaret kino näitamise eest Keava välisteeninduspunktis.

Rapla Keskraamatukogust lahkus töölt Katrin Niklus, keda tunnustati Rapla Vallavalitsuse ja Kultuuriministeeriumi tänukirjadega ning ta pälvis ERÜ 2021. aasta teenetepreemia, mis anti üle 2022. aasta veebruaris.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

LISA 3

Rapla Keskraamatukogu Juuru haruraamatukogu sai uued ruumid kohaliku põhikooli hoones. Paranes töökeskkond, kuid ruumivajadus on endiselt päevakorral. Toimused Kaiu haruraamatukogu ruumide ehitusalased nõupidamised ja ettevalmistustööd raamatukogu sisustuse hankeks. Hagudi ja Kodila raamatukogudesse on pikad juurdesõidud, mis teevad raamatukogu külastamise ebamugavaks. Purku haruraamatukogu vajab remonti.

Rapla Keskraamatukogu peahoones vahetati aknad, 3 välisust ja katus. Ehitustööde lõpetamine oli planeeritud 2021. aasta lõppu, kuid lepingut pikendati tarnete raskuse tõttu 2022. aasta jaanuari lõpuni. 2022. aastal jätkub raamatukogu hoone renoveerimise protsess.

Augusti lõpuga lõpetas töö Rapla Täiskasvanute Gümnaasium ja kogu hoone on raamatukogu bilansis. Raamatukogu sai aasta lõpul pinda juurde, kuid seoses akende ja katuse remondiga ei olnud neid ruume võimalik kasutada.

Kehtna valla raamatukogudest vajavad remonti Keava välisteeninduspunkt (soojustamine), Järvakandi (lifti vajadus), Valtu raamatukogule on vaja leida uued ruumid.

Märjamaa vallas vajavad haruraamatukogudest investeringuid Kivi-Vigala ja Valgu (katuse vahetus) ning Teenuse (küttesüsteemi uuendamine.) Väikeremondi vajadus on Sipa, Laukna, Teenuse, Varbola ja Vana-Vigala haruraamatukogudes.

Kohila vallas vajab laiendamist Hageri raamatukogu.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Rapla maakonna 29 raamatukogust on liikumispuudega inimestele 18 raamatukogus juurdepääs tagatud. See võimalus puudub 11 raamatukogul. Need on Kehtna valla Järvakandi ja Valtu kogud, mis paiknevad kolmandal ja teisel korrusel. Märjamaa valla Teenuse, Sipa ja Valgu haruraamatukogud asuvad teisel korrusel, mis on eriti raskendavaks asjaoluks liikumispuudega inimestel raamatukogu külastamiseks. Kaldtee puudub Varbola raamatukogul. Rapla vallas ei pääse ratastooliga Hagudi, Kaiu, Kuimetsa, Purku ja Raikküla raamatukogudesse. Rapla Keskraamatukogul on olemas liikumispuudega inimesele juurdepääs esimesele korrusele. Teisele korrusele liikumispuudega inimene ei pääse. Rekonstrueerimise käigus paigaldatakse lift. Kohila raamatukogu II korruse lugemissaali pääseb liikumispuudega inimene trepiliftiga, kuid sellel puudub nõudlus.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2021. aastal oli maakonnas 130 arvutitöökohta, millest lugejate kasutuses 67 arvutit. WiFi leviala on kõikides raamatukogudes.

Kehtna Raamatukogu kulutas infotehnoloogiale 2021. aastal 8973 eurot. Sellega saadi raamatukogule töökorras ja piisava jõudlusega põhiriistvara. Kehtna Raamatukogul on kokku 25 arvutitöökohta, neist kasutajate kasutuses on 14. Raamatukogul on Telia püsiühendus, interneti kiirus on 30/10MB. Aasta jooksul vahetati välja aegunud riistvara. Valdavalt oli kasutuses operatsioonisüsteem Windows 10. Teenust pakub Telia Eesti AS.

Kohila Raamatukogus kulus info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale 4614 eurot. Raamatukogu soetas kaks all-in-one tööarvutit lugemissaali letitöötajatele. Raamatukogu rendib Radicenter OÜ-lt kodulehe veebimajutust. Vahetus valla IT tugi. Andmevara AS asemel

pakub seda nüüd Tieto Estonia. Kohila ja Hageri raamatukogudel on kokku 12 arvuti töökohta ja lugejate käsutuses on neist 5.

Märjamaa Valla Raamatukogul on kokku 45 arvutitöökohta, millest kasutajate jaoks on 27 ja töötajate arvuteid 18. Kõik Märjamaa valla raamatukogud varustati 2021. aastal virtuaalseks suhtluseks vajalike mikrofoni, kaamerate ja kõlaritega. Infotehnoloogilist riistvara uuendati Vana-Vigala, Valgu ja Haimre haruraamatukogudes. Märjamaa Valla Raamatukogu IT tehniliseks toeks on määratud valla IT-spetsialist. Infotehnoloogiliste probleemide lahendamisel raamatukogudes on tihti väga pikk ooteaeg. Selline olukord on raamatukogude tööd pärssiv.

Rapla Keskraamatukogu. Põhiline arendustegevus IT valdkonnas puudutas kahe veebilehe uuendamist: 1) Rapla maakonna raamatukogude infoleht - <https://raplamaarmk.raplakrk.ee>. Infoleht on mõeldud raamatukogude omavahelise siseinfo edastamiseks. 2) Rapla Keskraamatukogu koduleht - <https://www.raplakrk.ee>. Töö uue kodulehe arendamisega kestis pikka aega. Suures plaanis uus koduleht töötab ning täiendava materjali lisamine jätkub.

Toimus Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi tegevuse lõpetamisest tingitud arvutivõrgu ümberkorraldamine ja loodava mälukeskuse IKT vahendite planeerimine. Teisele korrusele paigaldati valvekaamerad. Kõik Rapla valla raamatukogud on varustatud virtuaalseks suhtluseks vajalike mikrofoni, kaamerate ja kõlaritega. Valla raamatukogudes on kasutajate jaoks 19 lugejaarvutit. Mõned raamatukogud hindavad internetikiiruse ja WiFi levi heaks, teistel on sellega probleeme. IT tugi on enamasti telefonikõne kaugusel olemas. Juuru haruraamatukogu aruandest: „Noorema põlvkonna huvidest lähtuva tehnoloogia, nt graafikalaud, 3D printer või virtuaalreaalsuse seadmed, soetamiseks vahendeid pole“.

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

Kirjastuste liidu juht Kaidi Urmet nentis, et viimaste aastate andmeid võrreldes saab öelda, et huvi raamatute vastu on oluliselt vähenenud. Kõige paremini väljendub see müüdnud raamatute koguarvus. Raamatukogudes huvipuudust tunda ei ole, raamatuid hangiti tavapäraselt. Muret teeb teavikute hinna tõus.

Raplamaa rahvaraamatukogudesse osteti 2021. aastal teavikuid 253 735 euro eest. Komplekteerimissumma oli 15 008 euro võrra suurem kui mullu. Riigieelarvest finantseeritav teavikute toetuse summa Rapla maakonna rahvaraamatukogudele suurenes koos suvise lisaeraldusega 10 860 euro võrra. Omaavalitsuste eraldised sõltusid valla võimalustest: Kohilas suurenesid 13%, Kehtnas aga vähenesid 7%. Kuus raamatukogu osales Eesti Lastekirjanduse Keskuse Lugemisisu projektis.

Koroonapiirangud mõjutasid selgi aastal raamatukogude külastamist. Kõigis raamatukogudes tegeldi aktiivselt kogude korrastamise ja paigutamisega, kustutati aegunud, lagunenu ja muil põhjustel mittevajalikke teavikuid. Kuna mitmed kogud said kohaviidaprinteri, siis ühtlustati kohaviitu ja asendati kulunuid. Kuimetsa raamatukoguhoidja: „2021. aastal keskendusin kogu korrastamisele, eemaldas teavikuid, mida ei olnud keegi enam kui kümme aastat laenutanud, samuti eemaldas lagunenu või määrdunud teavikud ning asendasin vanad kohaviidad uutega.“

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Maakonna raamatukogud komplekteeritakse kehtivat seadusandlust jälgides. Kogud on universaalsed, arvestatakse kasutajate erinevate huvid ja vajadustega. 2021. aastal hakati kasutama uut maakonna raamatukogude infolehte Wordpressi keskkonnas. Vahastu raamatukoguhoidja märkis aruandes: „Rapla maakonna raamatukogude infolehel olevad

tellimislehed on suureks abiks eriti seetõttu, et saab ülevaate, mida tellivad teised maakonna raamatukogud. Peamiselt jälgin Kaiu haruraamatukogu raamatute soetamisi ning vajadusel saab mõne huvipakkuva raamatu hankimisel kokku leppida.“

2020. aastal käivitatud raamatute RVL ring toimib hästi ja tagab kogude parema kasutamise maakonnas. Suurim kasu on just liigikirjanduse osas, samas kui menukamad juturaamatud püütakse oma kogusse hankida.

Kehtna Raamatukogu komplekteerib kohaliku omavalitsuse raha eest teavikud 100% kaubandusvõrgust. Põhiline tarnepartner on AS Rahva Raamat, vähesel määral Apollo Kauplused OÜ. Nii soovitakse ka jätkata.

Kohila raamatukogus soetati 2178 eksemplari: komplekteeriti 2132 eksemplari teavikuid ja 46 uut ajakirja aastakäiku. Komplekteeriti 81 teavikut rohkem kui möödunud aastal.

Märjamaa valla raamatukogudesse hangitud 4353 teavikust (raamatud) olid 7,86% annetused. Olulise osa annetustest moodustasid Eesti Lastekirjanduse Keskuse Lugemisisu projekti kaudu saadud laste- ja noorteraamatud kolme Märjamaa valla raamatukokku.

Rapla Valla raamatukogudesse osteti 2021. aastal teavikuid summas 109 954,46 eurot, riigi raha moodustas sellest 27% (29 161,68 eurot). Kultuuriajakirjandust telliti kogudesse 1058,1 euro riigi toetuse eest ning valla raha kulus ajakirjanduväljaannete tellimiseks 17 694,26 eurot. Rapla Keskraamatukokku hangitakse suuremas eksemplaarsuses teoseid, mida koolide õppekavades käsitletakse ja RVL-i teel saavad neid kasutada teistegi raamatukogude lugejad.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2021. aastal osteti Raplamaa raamatukogudesse 15 446 eksemplari raamatuid (aasta varem 14768). Hangitud raamatutest 77% moodustas ilu- ja lastekirjandus. Komplekteerimisvalikute tegemine, eriti väikeses raamatukogus, on jätkuvalt keeruline. Kuimetsa raamatukogu aruandest: „Jälgin, milliseid teoseid on auhinnatud, kuid tihti ei ole need lugejate esimeseks valikuks ning kipuvad riiulitele seisma jääma.“ Rapla maakonna raamatukogude töötajad toovad välja, et lugejad eelistavad Eesti autorite teoseid, neid hangitaksegi kõige rohkem. Aruandeaastal osteti maakonda K. Aareleiu raamatut „Vaikne ookean“ ja O. Osolini „Kus lendab part?“ kumbagi 27 eksemplari, I. Lemberi raamatut „Teine viiul“ 26 eksemplari, P. Simoni „Murakamoosi“, H. Petsi „Ööliblikatantsu“, B. Rohelennu „Kes tappis Otto Mülleri?“ ja A. Sepa „Kui selgub tõde“ kõiki 25 eksemplari ja paljusid teisigi üle 20 eksemplari. Väga populaarsed olid endiselt Petrone Prindi „Minu...“ sarja raamatud, M. Mätase „Minu Kihnut“ lisandus näiteks 27 ja M. Pesti „Minu Kuressaaret“ 24 raamatut. Elulood leiavad samuti alati lugeja – Ita Everist ilmunud kahte väljaannet lisandus Raplamaa raamatukogudesse kokku 39 eksemplari, A. Veesaare kirjutatud raamat Helgi Sallost ja H. Kaio „Vestlused Priiduga“ on samuti paljudes kogudes. Mitmed kirjastused annavad välja meie klassikute teoste uustrükke ja võimalust kogu kaasajastada kasutavad kõik raamatukogud. O. Lutsu „Soo“ osteti kahekümnesse kogusse. Tõlkeraamatute hulgast olid menukaimad L. Riley Seitsme õe sarja ja N. May Väikese nurgapoe sarja raamatud, samuti Põhjamaade kriminullid. Huvi võõrkeelsete, eriti ingliskeelsete raamatute vastu kasvab, oma osa mängib selles koolide õppekava. Võõrkeelseid raamatuid osteti 253 eksemplari.

Raamatukogudes jälgitakse reserveeringute nimekirju ja laenutuste järjekordi ning võimalusel hangitakse eksemplare juurde. Märjamaa valla aruandest: „Järjekordade tekkimisel saab kaubandusvõrgust ise ostes operatiivselt suurendada menuteoste eksemplaarsust. Samuti oleme arvestanud järelkomplekteerimisel koolis kohustuslikku lugemisvara. Järjekordi tekitasid meedias reklaamitud teosed ja populaarsete sarjaraamatute uute osade ilmumine.“

Maakonna raamatukogud peavad oluliseks koostööd kohalike koolide ja lasteaedadega, nende soovid ja ettepanekud püütakse komplekteerimisel arvesse võtta. Suurendamaks/värskendamaks laste ja lapsevanemate huvi raamatukogudes pakutava vastu osteti Raplamaa raamatukogudesse 22 digitaalset jutupliiatsit ja hulk erinevaid raamatuid, mida jutupliiatsiga lugeda. Raamatukogutöötajad hoolitsevad selle eest, et laenutatav raamat näeks hea välja, selleks hangitakse kordus- ja uustrukke, mida praegu mitmeid ilmub. Hagudi raamatukogu aruandest: “Veel mõned aastad tagasi ei raatsinud niigi nappi teavikute raha kulutada kordustrukkidele. Nüüd on see muutunud, sest inimesed on harjunud uute väljaannete silmasõbraliku teksti suuruse, reavahe, köite kvaliteedi ja mille kõigega veel, mis on mugavaks lugemiseks oluline.” Traditsiooniliselt jätkub koolikirjanduse ostmine kõigisse raamatukogudesse vastavalt rahalisele võimekusele, tihti suures eksemplaarsuses.

Keskmine Raplamaale ostetud raamat maksis 2021. aastal 13,4 eurot, võrreldes eelmise aastaga pole kallinemine suur – 0,2 eurot, aga selle põhjuseks on suures eksemplaarsuses ostetava lastekirjanduse mõistlik hinnatase ja raamatute hankimine allahindlustelt. Oluline on, et mõned kirjastajad (näiteks Varrak, Ilmamaa) teevad raamatukogudele hulgi müües lisasoodustut. Selge suundumus on raamatu hinna tõusule ja see teeb murelikuks. E-raamatuid Rapla Keskraamatukokku laenutuskeskkonna puudumise tõttu ei komplekteerita, teised raamatukogud toovad lisaks välja kasutajate huvipuuduse.

Annetusena ja muul moel lisandus kogudesse 2021. aastal üle 1400 eksemplari raamatuid, see moodustab kogu juurdetulekust ca 8%. Suuremas eksemplaarsuses lisandusid Raplamaa kogudesse koduloolised raamatud “Kaitseliidu Rapla malev” ja T. Tõnissoni “Kildudest korjatud”. Annetusena jõudis raamatukogudesse 81 võõrkeelset raamatut.

Kohila raamatukokku komplekteeritud raamatutest moodustasid eestikeelsed raamatud 90%, venekeelsed 6% ja ülejäänud võõrkeelsed, peamiselt ingliskeelsed raamatud 4%. Esimest korda laenutati ingliskeelseid raamatuid meie raamatukogus rohkem kui venekeelseid raamatuid. Venekeelne kogukond on Kohilas jätkuvalt suur, kuid huvi ingliskeelse kirjanduse vastu kasvab. Märjamaa raamatukogu komplekteerib KOV poolt eraldatud teavikute soetamise summa (15000 eurot) eest otse e-raamatukauplustest, põhiliselt AS Rahva Raamatust, ajaviitekirjandust kirjastuse Ersen soodusmüükidelt. Kasutatakse palju ka järelkomplekteerimise võimalust populaarseks osutunud raamatute puhul.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2021. aastal telliti Rapla maakonda ajakirju 86 eri nimetust / 631 aastakäiku, annetusena lisandus 135 aastakäiku. Ajalehti osteti 244 aastakäiku (27 nimetust), annetati 51 aastakäiku. Ajakirjandusväljaannete tellimine kallineb, mitmed raamatukogud märkisid seda aruannetes negatiivsena. Kohila raamatukogu aruandes nenditakse: „Perioodika komplekteerimise summa suurenes, kuid saime tellida vähemas mahus väljaandeid. Perioodika hinnad kallinevad, pidime tegema valikuid ja mõne ajakirja tellimise lõpetama. Jälgime laenutuste arvu ja otsustame selle järgi.” Raamatukogude kasutajate huvi tõusu ajakirjanduse vastu tõid välja paljud raamatukogutöötajad. Varbola raamatukogu aruandest: „Lugejad eelistavad tellimise asemel lugeda perioodikat raamatukogus.“ Rapla valla väiksemad raamatukogud tõid aga välja, et suurenenud komplekteerimissumma lubas uuendada/suurendada ajakirjandusväljaannete valikut ja see sai lugejatelt positiivse tagasiside.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

2021. aastal osteti Rapla maakonda 11 ja annetusena saadi hoiuraamatukogust Eesti filmiklassika sarjast 77 auvist. Probleemiks on auviste kasutamine. Ootustele vastav ja ajakohane kohapeal kasutamise võimalus on vaid mõnes kohas. Kohila raamatukogu aruandest:

„Auvisid komplekteerime hetkel minimaalselt. Videoid saab vaadata kohapeal raamatukogu videotoas. Õpetajad soovivad laenutada kirjandusteoste põhjal tehtud mängufilme koolitunnis kasutamiseks. Muusikaplaatide komplekteerimiseks ei ole viimastel aastatel lugejate nõudlust. Pöörame tähelepanu kui ilmuvad uued audioraamatud või kirjandusteoste põhjal uued mängufilmid. Neid võimalusel komplekteerime“.

Kogude mitmekesistamiseks ja kasutajaile erinevate võimaluste pakkumiseks osteti Raplamaa raamatukogudesse 106 eksemplari lauamänge, sealhulgas koduloolist kaardimängu "Eesti mäng: Rapla vald: 108 põnevat küsimust valikvastustega!".

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Inventuuri viis 2021. aastal läbi Kohila raamatukogu.

Kogudest kustutati 20 142 arvestusüksust teavikuid, 94% neist raamatud. Märjamaa valla aruandest: „Mahakandmise protsessis hinnatakse teaviku füüsilist olukorda, olulisust (nt koduloolisus, kirjanduslik väärtus, jne), uue trüki olemasolu, laenutuste intensiivsust viimase 10 aasta jooksul.“ 2021. aastal kustutati Kohila raamatukogus kokku 2481 eksemplari teavikuid: 2469 raamatut ja 12 auvist. Kustutati rohkem teavikuid kui juurde saadi. Kogu ringlus oli 0,9.

Raamatukogude töötajad mõistavad kogude puhastamise olulisust, Lelle raamatukoguhoidja märgib aruandes: „Raamaturingluse näitaja oli 2021. aastal 0,5 (2020. aastal 0,4). Ringlus on natuke tõusnud ja seda tänu paljude riivil seisevate ja pikka aega kasutuseta olnud teavikute mahakandmisele“. Mahakandmisele tuleb kindlasti jätkuvalt tähelepanu pöörata.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2021. aastal olid Raplamaa raamatukogud lugejatele avatud 5800 päeva, mis on eelmisest aastast tunduvalt rohkem (2020 – 5136 päeva), kuid ikka vähem kui pandeemiaeelsel ajal 2019. aastal (6131 päeva). Füüsiline juurdepääs raamatukogudele paranes, kuid mitmed raamatukogud, sh keskraamatukogu teenindasid lugejaid kontaktivabalt.

Rapla Keskraamatukogule ja Märjamaa raamatukogule paigaldati 2021. aasta sügisel Kultuuriministeeriumi projektitoetuse abil raamatukapid kontaktivaba laenutuse teostamiseks.

Hagudi, Kaiu ja Lelle raamatukogudes osutatakse postiteenust vastavalt omavalitsuste ja Eesti Posti vahel sõlmitud lepingule. Rapla Keskraamatukogus töötab Piletimaailma müügipunkt.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Avaliku teabe seaduse alusel on kodanikel õigus kasutada juurdepääsu teabele raamatukogude arvutite kaudu. Kõik maakonna raamatukogud pakkusid selle teenuse alast nõustamist ja juhendamist. COVID tõendite väljatrükiid ja digilugu.ee kasutamised olid 2021. aasta II poole aktiivsemateks ja uuteks teenusteks AIPi arvutite tarvitamisel. Enamik teenusevajajaid olid pensioniealised inimesed, kes vajasisid raamatukogutöötaja abi ning juhendamist.

Kohila raamatukogus oli külastajate kasutada avalikus internetipunktis (AIP) neli lauaarvutit. 2021. aastal kasutati AIPi arvuteid 466 korral 150 kasutaja poolt. Märjamaa valla kõikides raamatukogudes oli tagatud juurdepääs avalikule teabele. Avalikku Internetipunkti (AIP) kasutati 1511 korral. Rapla Valla raamatukogudes on külastajate kasutuses 19 arvutit. Põhiliselt kasutati avalikke arvuteid mitmesugustele e-teenustele ligipääsuks.

Raplas, keskraamatukogu AIP-s registreeriti 1652 arvutite kasutuskorda, see on 346 võrra vähem kui 2020. aastal. Vähenemise põhjuseks oli kevadine eriolukord, mil arvutite kasutus oli

lubatud vaid eelneva etteregistreerimisega ainult ametlikeks asjaajamisteks ja detsembris katkestati ajutiselt seoses akende vahetusega AIPi töö.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte

Tabel 5

2021. aastal kasutas raamatukogude teenuseid 11 765 inimest ehk 35% (2020. aastal 36%) Raplamaa elanikest, sellest Hageris 25%, Kohilas 31%, Kehtnas 29%, Märjamaa ja Rapla valdades 38% elanikest. Põhinäitajate langus on seotud piirangutega koroonaviiruse leviku ajal, kui teenust osutati kontaktivabalt. Vähenemine on tingitud ka ühiskondlikust hoiakust vähendada kontakte miinimumini. Suur hulk oli inimesi, kes on mingiks ajaks raamatukoguteenuste kasutamisest loobunud, ei julgeta käia ka üritustel. Kivi-Vigala haruraamatukogu raamatukoguhoidja märgib: „Lugejate ja külastajate arv väheneb. Seda tingib piirkonna elanike vananemine, huvide ja eelistuste muutumine, muude meediakanalite rohkus.“

Lugejate arvu langusest 2/3 langeb keskraamatukogu arvele. Kogu oli lisaks kontaktivabale teenindusele aasta esimeses pooles, suletud akende vahetuse tõttu detsembris, teenindus häiritud alates oktoobrist Vähenesid virtuaalkülastused. Virtuaalkülastusi oli Kehtna vallas 26 935, Märjamaa vallas 39 376. Kohila vallas 16 136. Kõik põhinäitajad tõusid Kohila vallas.

. Raamatu- kogu	Lugejad 2020	Lugejad 2021	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	12061	11317	- 744
Sh keskk koos harukogudega	5362	4623	- 739

Raamatu- kogu	Külastused 2020	Külastused 2021	Muutus (+/-)	Virtuaal- külast. 2020	Virtuaal- külast. 2021	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	168 559	153 152	- 15 407	186 073	144 358	- 41 715
Sh keskk koos harkogudega	69 395	59 495	- 9900	76 660	61 911	-14 749

Raamatu- kogu	Laenut-d 2020	Laenut-d 2021	Muutus (+/-)	Päringud* 2020	Päringud* 2021	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	257 735	249 745	- 7990	8651	7047	- 1604
Sh keskk koos harukogudega	114 294	102 123	-12 171	2532	2143	- 389

***Infopäringud.** Kehtna raamatukogu märgib aruandes, et üks päringute vähenemise põhjusi on nende registreerimata jätmine. Rapla Keskraamatukogu kasutas valikstatistikat, mis päringute arvu tuntavalt suurendas.

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Linna/maak. rmtk	26	21	18	521	554	
Sh kesk koos harukogudega	26	21	18	521	554	

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Linna/maak. rmtk	1		0			
Sh kesk koos harukogudega	2		0			

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste arv 2021	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2021
Linna/maak. rmtk	8	8	183	14
Sh keskk koos harukogudega	3	3		14

Virtuaalürituste, -koolituste ja - näituste puhul märgivad aruandjad, et neil puuduvad oskused neid korraldada ja vajatakse vastavat koolitust.

4.3 RVL teenindus

Võrreldes eelmise aastaga on maakonnas RVL teeninduse näitajad suurenenud.

	2020	2021
RVL välja	4771	9084
RVL sisse	3944	8206

Raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenust pakuvad ja kasutavad kõik Raplamaa raamatukogud. Toimub RVL ring keskraamatukogu transpordiga kord-paar kuus etteteatatud marsruudil ja ajal. Raamatukoguhoidjad tõid välja selle suure kasuteguri ja andsid kiitva hinnangu. Raamatute liikumine on kiirem ja teavikuid saab mugavamalt vahetada ka kaugemate raamatukogudega. Kaiu raamatukogu aruandest: “RVL teenindus Rapla maakonnas on heal tasemel. Vastavalt marsruudile saab konkreetsest raamatukogust vajaliku teaviku tellida. Enamus lugejaid on teadlikud RVL teenusest.”

Eriti jõudsalt on RVL suurenenud Kehtna vallas, mille aruandes märgitakse: „Kindlat süsteemi RVLi toimimiseks pole välja kujunenud. Raamatuid liigutatakse iganädalaste direktori

sõitudega haruraamatukogude vahel. RVL toimub ka raamatukoguhoidjate enda initsiatiivil leitud võimalustel ning Rapla Keskraamatukogu seminar-nõupidamiste päevadel”.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Raamatukogud peavad laste- ja noorteteenindust väga tähtsaks ning selle juures oluliseks koostööd lasteasutustega ja koolidega. Lasteteenindusele mõjub hästi suvelugemisprogrammi korraldamine ja osalemine Eesti lastekirjanduse Keskuse projektides. Purku haruraamatukogu aruandest: „Laste-ja noorteteeninduses teen koostööd Purku lasteaiarühma ja noortetoaga. Kuna mõlemad asutused asuvad raamatukoguga ühes majas, siis on väga hea koos üritusi planeerida ja läbi viia“.

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Kirjanduse komplekteerimisel arvestatakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja keskkogu soovitusi. Raamatukogudesse telliti auhinnatud raamatuid, vahetati välja kulunud teavikuid. Raplamaa raamatukogud tegid koostööd kohalike koolide ja lasteaedadega, nende soovid ja ettepanekud püüti komplekteerimisel samuti arvesse võtta. Kooliprogrammides käsitletavast kirjandusest hangiti uustrukke ja lisaeksemplare. Noorte jaoks on huvipakkuvad ingliskeelsed raamatud väljaspool kooli õppekava.

Juuru raamatukogu aruandest: “2021. aastal oli rõhk laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel, st kogusse ostetud raamatutest moodustas laste- ja noortekirjandus 32%.” Kohila raamatukogu toob välja väga hea koostöö kohalike koolidega: “Komplekteerime uut laste- ja noorteraamatut. Soetame auhinnatud lastekirjanduse puhul tavaliselt topelteksemplariid ja järelkomplekteerime koolikirjandust. Kohila alevi on kaks kooli. Kohustusliku kirjanduse laenutamine rahvaraamatukogust kasvab. Rahvaraamatukogu kanda on ka erinevates kirjandusmängudes vajaminevate trükiste hankimine. Abistasime nii mõisakooli kui gümnaasiumi algklasside õpetajaid ettelugemispäeva kirjanduse valikul. Palju oleneb õpetajast, kas ta suudab lapsi motiveerida osalema. Alati püüame tulla vastu ja aidata kirjanduse valikul.”

Rapla Keskraamatukogus osteti aruandeaastal valla raamatukogudesse muuhulgas R. Rohu “Jutte loomadest” ja A. Perviku Paula sarja raamatuid 10 eksemplari, E. Raua “Naksitralle”, J. Rannapi Agu Sihvka lugusid ja E. Bornhöhe “Vürst Gabrieli” 5 eksemplari. Lapsed armastavad endiselt taat Pettsoni ja kass Findust, kogudesse lisandus nende seiklustest 24 uut raamatut. Iga uus Lotte raamat leiab kohe lugeja, samuti M. Keräneni jalgpallipoiss Armando. Raplas, keskraamatukogus osutusid populaarseks digiteeritud-helindatud lasteraamatud noorematele. Uus formaat pakkus põnevust.

Keskmiselt osteti laste-ja noortekirjandust 32% kogude raamatute juurdetulekust. Eesti Lastekirjanduse Keskuse projekti „Lugemisisu“ laste- ja noorteraamatud (472 eksemplari) olid täienduseks kuuele rahvaraamatukogule ja kahele kooliraamatukogule. Kõik liitunud raamatukogud märgivad ära selle võimaluse positiivset ja mitmekesistavat mõju raamatukogu töös lastega. Raamatukogudesse on tellitud lasteajakirju: Täheke, Hea Laps, Miki Hiir, Minu Maailm, Mesimumm ja nädalaleht Postimees Juunior.

4.4.2 Laste- ja noorteraamatukogu kasutamine

Tabel 6

2021. aastal lasteteeninduse arvnäitajad Rapla maakonnas vähenesid ainult külastuste osas, mis oli tingitud eriolukorrast. Lapsed külastasid raamatukogu 23% vähem kui 2020. aastal. Samas laenutuste arv suurenes 8% . Kevadise kontaktivaba laenutuse ajal ja ka hiljem laenutasid lastele raamatuid sageli vanemad.

Rmtk	Lug-d 2020	Lug-d 2021	Muutus (+/-)	Külast-d 2020	Külast-d 2021	Muutus (+/-)	Laenut 2020	Laenut 2021	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	3263	3135	-128	48 855	39 690	-9165	30 775	33 340	+2565
Sh keskk koos harukogudega	1171	930	-241	14930	12 020	-2910	10 103	9442	-661

Sipa, Varbola, Hagudi, Juuru, Kabala ja Purku raamatukogudes tõusid kõik näitajad. Kuueteistkümmes raamatukogus tõusis laenutuste arv, üheksas külastuste arv ja kaheteistkümmes lugejate arv. Märgitakse ära, et koduõppel olevad lapsed laenasid rohkem raamatuid, et sisustada vaba aega lugemisega.

Kohila raamatukogus suurenes lugejate arv ja laste laenutuste arv suurenes 19%. Lugejate TOP10-s oli 8 poissi. 5.-9. klasside õpilastele suunatud kirjandus paigutati vastloodud noorteosakonda ja noorteosakonna lugemissaali.

Märjamaa Valla raamatukogu toob välja, et lastest lugejate arv on jõudnud taas peaaegu 2019. aasta tasemele. Märjamaa harukogusid külastasid vanavanemate juures olevad lapsed.

Raplas, keskraamatukogus laste külastuste arv langes 24%. Vähenesid ka laenutuste ja lugejate arvud vastavalt 7% ja 26%. Positiivseks võib pidada, et õpetajad soovivad referaatide koostamisel kasutada internetist leitava materjali asemel rohkem raamatute abi.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Suuremalt jaolt saab laste lugemisharjumuste kujundamine alguse käima õppimisega. Esmatähtis on vanemate suhtumine raamatutesse. Raamatukogus käimise harjumust aitavad lastes kujundada erinevad tegevused ja üritused raamatukogus ning raamatukogude tihe koostöö koolide ja lasteaedadega. Lastele pakuvad lisaks raamatutele huvi interaktiivsed mängud, lauamängud, huvitavad näitused ja muud põnevad tegevused raamatukogudes. Tähtis on ka soe ja siiras jutuaeg raamatukoguhoidja ja lapse vahel.

Noored ja lapsed alustavad raamatukogus raamatute valimist üldjuhul uudiskirjanduse riigilist, seega on oluline, et sellel riigilil valik pidevalt uueneks. Noorte huvi kirjandusteoste vastu tekitab meedia, sõprade soovitusel ja raamatu põhjal valminud film/sari. 2021. aasta oli ürituste ja muude laste ning noorte tegevuste läbiviimiseks mullusest parem. Laste grupid osalesid üritustel ja tulid veetma raamatukogudes vaba aega.

2021. aastal toimusid kohtumised kirjanikega, ettelugemised, raamatukogutunnid, muinasjutu- ja meisterdamistunnid, töötoad ja erinevad lugemisprogrammid. Kui ei saanud minna lasteaeda, saadeti sinna raamatuid. Õpetajad koostöös raamatukogudega mitmekesisitasid soovitusliku kirjanduse nimestikke, et lapsed ei peaks olema mures ühe kindla raamatu hankimise pärast. Selline valikuvabadus annab lapsele võimaluse lugeda teda huvitavat raamatut ja nii säilib/kasvab ka lugemishuvi. Raamatukogud osalesid maakondlikel ja vabariiklikel lastele suunatud kirjanduslikel mängudel/võistlustel, nt Netikirjariin, ettelugemisvõistlus „Ega mets tühi ole“, „Lugemisisu“, „Mina näen nii“. Ettelugemisvõistlustest ja suvelugemisest ilmusid kokkuvõtavad artiklid maakonna ajalehes.

Märjamaa Valla Raamatukogu auruandest: „Sel aastal alustasime uue teenusega lasteaedadele – raamatukogutund lasteaias. Lasteaiarühma õpetajad saavad meile kuu teemad ja meie paneme selle alusel kokku teema käsitlemiseks vajalikud raamatud. Selle tarbeks lasime ömmelda raamatukogu kotid, kuhu mahutada kõik vajaminev. Tagasiside on positiivne ja

meiegi oleme väga rahul – uued raamatud leiavad kiirelt kasutamist. On märgata, et õpetajad soovivad ja võtavad oma programmi rohkem neid raamatuid, mis on mõne üritusega rohkem tähelepanu saanud.“

Kohila Raamatukogu aruandest: “Kohila raamatukogus alustas juba 3. hooaega muinasjuttukunstituba, kus tutvustatakse eesti ja maailma lastekirjandust ning joonistatakse koos kunstiõpetajaga. Lugude kuulamine arendab laste mõtlemis- ja kuulamisoskust, käeline kunstitegevus kujundab mõtlemist, fantaasiat ja loovust. Ringi tegevuses õpitakse kasutama erinevaid kunstitehnikaid ja materjale.“

Rapla Keskraamatukogus viidi läbi kõik 2021. aastaks planeeritud lastele suunatud tegevused ja üritused peale muinasjutoõhtute mudilastele. Lisaks oli mitu uut ettevõtmist. Võimalusel kutsuti lapsed klassidega raamatukogusse üritustele ja vajadusel käidi teematunde tegemas koolides kohapeal. Läbi aasta oli käimas mitu raamatutega seotud programmi.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused:

LISA 4

Laste- ja noorte suvelugemise programmi formaat muudeti 2021. aastal kogu maakonnas Suvelugemise bingoks, milles osalesid 1.-9. klasside õpilased. Bingo formaat võimaldas rohkem põnevust, mängulisust, mitmekülgsemaid valikuvõimalusi lugemises ja sisu määratlemisel. Bingokaardid olid koostatud erinevate raskusastmetega. Loetu põhjal täidetud küsitluslehed edastati õpetajatele. Õpetajad arvestasid suvelugejate lugemist. Osalejate arv 2021. aastal oli 298 last ja 3 täiskasvanut. Aastal 2020 oli 237 osalejat, mis oli 12,5% vähem.

Märjamaa valla raamatukogus lõpetati lugemisprogramm PROTO avastustehases Noblessneri valukojas. Lõpuürituse koht oli valitud laste silmaringi avardamiseks, raamatufaktide kinnistamiseks ning õhu-, mere-, ja maismaaliikurite valdkonna leiutistega tutvumiseks. Kohila Raamatukogu aruandest: „Kõigi, vähemalt kolm raamatut lugenud laste vahel, loositi välja auhinnad. Tublimale 40 lugejale ja tagasiside kirjutajale toimus lõpupidu raamatukogu õuealal augusti lõpus. Lastele rääkis põnevaid lugusid lähemast ja kaugemast minevikust kirjanik Jaak Juske ning paukuvaid, põnevaid ja maitsevaid katseid tegi „Teadusteater Teeme Keemiat“.

2021. aastal toimus ettelugemise võistlus pealkirja all „Ega mets tühi ole“. Võistlusel osales 18 last maakonna kuuest koolist. Võistluse võitis Kohila Mõisakooli õpilane, kes esindas Raplamaad Tallinnas üleriigilisel ettelugemise võistlusel.

Kohila ja Märjamaa raamatukogudes toimusid loomingulised töötoad kirjanik ja kunstnik Kerttu Soansiga, kes luges ette jutu "Viirpapagoid Mango ja Kangi" raamatust "Inimene puudlinahas". Valmisid vahvad illustratsioonid. Töötuba toimus kunstikonkursi „Mina näen nii 3“ osavõtjatele. Märjamaa raamatukogus eksponeeriti projektis osalenud laste kunstitöid.

Maikuus toimus Kohila gümnaasiumi 9. klasside lõpukell, mille raames viidi läbi suur orienteerumismäng Kohila alevis ja lähiumbruses. Kohila raamatukogu õuealal etendasid üheksandikud Aleksei Tolstoi ja Niamh Sharkey raamatu „Hiigelsuur naeris“ (Draakon & Kuu, 2013) järgi humoorikaid lühilavastusi. Kohila Raamatukogus jätkus lugemiskoera projekt. Teraapiakoera individuaalseid lugemistunde viis läbi Kohila gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse õpetaja Katrin Barnabas koos lugemiskoer Nubluga.

Maakondlik internetipõhine kirjandusmäng „Netikirjariin“ V-VIII klassidele jätkus kevadel individuaalsena. Mängu põhiformaat oli sama, mis eelmistel hooaegadel. Alustas 22 õpilast 10-st maakonna koolist, lõpetas 20 osavõtjat. Vähene osavõtjate arv viitas sellele, et võistkondlik mäng pakub rohkem huvi ja õpetab tegema koostööd. Iga mänguvooru järel loositi osavõtjate

vahel üllatusauhindu, mis oli mängu ajaloos esmakordne. Eesmärgiks oli kaasata võimalikult palju osavõtjaid. Netikirjariini pidulikul lõpuüritusel vaadati ühiselt kodutöid, jagati auhindu, söödi torti ning kuulati loodusmeest ja matkajuhti Romet Vainot. Uut hooaega 2021. aasta sügisest alustas kirjandusmäng „Netikirjariin” jälle võiskondliku mänguna. Kohe suurenes osavõtjate arv. Sügishooajal alustas 23 võistkonda ja individuaalvõistlejat laste koguarvuga 59.

2021. aasta üheks tippürituseks oli Lastekirjanduse Keskuse ja Iloni Imedemaa algatatud Ilon Wiklandi kohvernäitus „Pikk, pikk teekond”. Selle käigus viidi läbi palju teematunde, mis kevadel jäid piirangute tõttu meie maakonnas pooleli. Sügishooajal oli võimalus jätkata. Kokku said maakonnas osa kohvernäituse teematundidest 786 last, teematunde oli 90.

Sügisel olid menukad Põhjamaade kirjandusnädala raames toimunud ettelugemised hommikuhämaruses. Loeti ette Ahvenamaa kirjaniku Karin Erlandssoni raamatut „Pärlipüüdja. Legend silmaterast” ja lasteaiaelastele Tove Janssoni „Muumitrolli sügist”. Lisaks ettelugemisele said lapsed ja noored teadmisi Ahvenamaast nii pildis kui sõnas. Rapla Keskraamatukogus osales üritustel 403 kuulajat alates lasteaialastest kuni põhikooli lõpuni.

2021. aastal pakuti Rapla Keskraamatukogus ja mujal raamatukogudes lastele ja noortele võimalust külastada jõulutubasid. Toimusid üritused „Hommik jõulujutuga”. Sel aastal lisandus Raplas ettelugemisele väike aisakellade ja kuljuste näituse tutvustus ning lühike jutuaamine vana aja jõuludest. Loeti ette, vesteldi jõuluootusest, lauldi jõululaule ja pakuti piparkooke. Kokku käis jõuluhommikutel 191 osalejat Rapla koolidest ja lasteaedadest. Kehtna raamatukogus toimus jõulukaunistuste meisterdamine.

Rapla Keskraamatukogu korraldatud noorteüritus toimus Rapla Gümnaasiumis, kus õpilastega kohtus kirjanik Birk Rohelend. Osales 106 inimest.

Kevadise distantsõppe ajal toimus Rapla Keskraamatukogu ja Purku raamatukogu õuealadel „Lugemisretk”. Raamatukogu õuealal olid erinevatesse punktidesse segamini paigutatud raamatulehekülgede nummerdatud tekstid. Lastel tuli numbrite järjekorras joosta ringi ja lugeda raamat läbi. Märtsis loeti raamatut „Muumide talveraamat” ja mais „Muumide kevad”, Purkus „Rä ja metsloomad”. Klassijuhatajad suunasid õpilasi lugema ning lastel toimus lugemise tund ja kehaline kasvatus korraga. Kokku oli osalejaid Raplas 229 ja Purkus 25.

Märjamaa Valla Raamatukogu osales Piret Pääri korraldatud lugude jutustamise festivalil "Üks ei ole ühtegi". Sihtgrupiks jutufestivalil olid 4.-5. klasside õpilased. Vanem kooliaste kohtus ajaloolase ja kirjaniku Jaak Juskega. Märjamaa valla huvihariduse projektis osaledes viidi valla raamatukogudes läbi lugemishuvi arendavad lugemisprogrammid „Loeme koos”, mis suunati nooremale vanuseastmele.

Läbi aasta korraldati raamatukogudes laste- ja noortekirjanikega seotud raamatute väljapanekuid, näitusi laste töödest, korraldati rahvakalendritähtpäevadele pühendatud üritusi, viidi läbi töötubasid, rühmakoolitusi, nuputamisyritusi, filmiõhtuid. Järvakandi Raamatukogus toimus üritus „Öö raamatukogus” I-III klassi õpilastele. Laukna Raamatukogus olid koostöös lasteaia ürituste sarjad „Eesti lastekirjanikud” ja „Erinevate riikide lastekirjandus”. Alu raamatukogus toimus kolmel päeval laste loovuslaager „Rakett 69”, milles osales 15 last.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
--	-------------	--------------	----------------

Koduteenindus	750	808	154
----------------------	-----	-----	-----

Raamatukogud kindlustasid oma kasutajatele vajadusel koduteeninduse. Seda pakuti liikumispuudega inimestele (ka ajutise liikumispuudega) ja eakatele, kellele oli raamatukokku tulek raske ning kes olid teatanud soovist saada raamatukoguteenust kodus. Põhiteenuseks oli laenutamine, aga ka e-teenuse või nutiseadme abi. Raamatukoguhoidjad tegid koduteenindust sisetöötundide ajast. Koduteenindust pakkus 27 raamatukogu 29-st.

Raamatukogud märgivad aruannetes, et hooldekodude patsientide teenindamine jäi 2021. aastal seoses koroonapiirangutega ära. Hooldekodu töötajad viivad omal vastutusel patsientidele raamatuid ja teatud aja tagant vahetatakse need uute vastu välja. Patsiendid võivad töötaja kaudu esitada oma lugemissoove.

Raplas valmis hooldekodu psüühiliste erivajadustega inimestele. Raamatukogu sõlmis asutuse juhatajaga suulise kokkuleppe koostööks. Hooldekodu töötajad viivad omal vastutusel patsientidele raamatuid ja teatud aja tagant vahetatakse need uute vastu välja. Patsiendid võivad töötaja kaudu esitada oma lugemissoove.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogul on kohalikus elus roll vaimse, kultuurilise ja sotsiaalse keskkonnana. Põhiteenuste pakkumise kõrval saab raamatukogu toetada erinevaid tegevusi, liita erinevaid organisatsioone, ergutada sotsiaalset läbikäimist. 2021. aastal korraldati maakonna raamatukogudes 314 üritust (2020–392) ning 411 näitust/väljapanekut (2020–503). Üritustel osales 5385 inimest, mis on üle paari tuhande võrra vähem eelmisest aastast. Pandeemia aja piirangud keelasid siseürituste korraldamise esimesel poolaastal. Raamatukogud komplekteerivad, koguvad ja säilitavad kohalikku elu kajastavaid trükiseid, fotosid ja teisi kogukonna mälus tähtsaks peetavaid dokumente. Märjamaa Valla Raamatukogu aruandest: “Koostöös kohaliku MTÜ-ga alustasime Teenuse, Luiste ja Urevere külade elanike ja talude lugude kogumist, et anda 2022. aastal välja raamat piirkonna ajaloo läbi inimeste meenutuste.” Raamatukogudes on müügil koduloolise sisuga teosed.

Rapla Keskraamatukogus toimunud Emakeelepäeva loengut ei saanud juba teist aastat märtsis läbi viia, see lükati septembrisse, mil Jüri Viikberg vestles teemal “Rapla aladega seotud murded ja väliseestlaste keelekasutus”. Loeng on veebivahendusel kõigile kättesaadav.

4.6.1 kohalikul tasandil

Aruandeaastal arenes mälukeskuse loomise idee edasi. Seda arutati mitmel nõupidamisel. Raplamaa Omavalitsuste Liidu esitatud taotlus „Raplamaa Mälukeskus“ sai rahastuse Riigi Tugiteenuste Keskuse projektist „Maakondlike arengustrateegiate elluviimise toetusmeede“. Projekti partneriks ja maakonnapoolseks rahastajaks on Raplamaa Omavalitsuse Liit. Raplamaa mälukeskuse tööd planeeritakse võrgustikupõhiselt, kus üheks aktiivseks pooleks ja kandvamaks jõuks on maakonna raamatukogud.

Jätakuvalt tehti koostööd kohalike haridus- ja kultuuriasutustega, seltside, ringide ja mittetulundusühingutega, hooldekeskustega, omavalitsustega ja paljude eraisikutega. Koostöö toimub eelkõige läbi ürituste korraldamise ja vastastikuste teenuste pakkumise.

Kehtna aruandest: “Külastajaterohkemad oli raamatukogupäevade raames toimunud tänuüritus innukamatele lugejatele, lugemist toetanud ettevõtjatele ja raamatukogu koostööpartneritele.” Märjamaa Valla Raamatukogu osales Märjamaa Folgil kasutatud raamatute laiendatud müügiga, mille tulu läks uute raamatute ostmiseks. Maal elamise päeval osalesid Vahastu, Kaiu,

Kuimetsa ja Kabala raamatukogud. Rapla Keskraamatukogu võttis oma telgiga osa Jõulumaast Rapla keskväljakul. Koostöös kohalike omavalitsustega korraldatakse raamatu "Pisike puu" üleandmist.

Viiakse läbi lugemisprogramme ja kohtumisi kirjanike, kunstnike jt. avaliku elu tegelastega. Toimuvad raamatuesitlused. Lelles oli kohtumine kirjanik ja muusik Mihkel Rauaga, Kehtna raamatukogudes viidi läbi täiskasvanute lugemisprogramm „Sügissärts“, Kohilas „Lugemise väljakutse“. Kohila raamatukogus käisid kohtumas kirjanik ja semiootik Valdur Mikita, ajakirjanikud Merit Raju ja Märt Treier, investeerimiskoolitaja Kristi Saare, Kohilas elav vene kirjanik Andrei Anissimov. Rapla Keskraamatukogus olid kohtumised Jüri Viikbergi, Viivi Luige, Birk Rohelennu ja Kaja Kallasega, Märjamaal Jaak Juskega. Leidis aset rida raamatuesitlusi: Märt Treieri „Eluolulised lood“ Kohilas, Märjamaal ja Raplas, Hanno Ojalo „Läänemaa teises maailmasõjas“ ning Riina Raudsiku „Helide tervendav jõud“ esitlused Märjamaal. Yoko Alenderi koostatud raamatu „Alender“ esitus toimus Vana-Vigalas, Teet Lainevee „100 aastat tiisikuse, kopsuhaiguste ja taastusravi“ Seli mõisas ja Ene Sepa „Minu Colorado“ esitus Raplas.

Raamatukogud teevad koostööd kodu-uurijatega, koguvad ja pakuvad inimestele võimalust kodulooliste materjalide hoidmiseks ja säilitamiseks. Märjamaa raamatukogus oli Tõnu Mesila esitusõhtu „Täna 80 aastat tagasi ehk Märjamaa lahing eel- ja järellugudega“. Samuti andis Märjamaa raamatukogu panuse iga-aastase Märjamaa valla kodulookonverentsi kordaminekuks koostades teemakohase näituse „Eesti NSV aegadest Märjamaa mail“. Rapla Keskraamatukogus esitleti koos teemakohase vestlusega Ants Tammari koostatud „Rapla kahe koolimajaga kooli lugu“. Aasta jooksul toodi Rapla raamatukokku kahe inimese mälestused Rapla tellisetehasest ja sealsest piirkonnast. Mälestused avaldati veebilehel. Raamatukogu foto- ja kodulookogu sai täiendust ühe inimese toodud materjalidega. Rapla valla 130. aastapäevaks valmis keskraamatukogus virtuaalnäitus „Kilde Rapla valla minevikust“, mis avaldati nii raamatukogu kui Rapla valla veebilehel.

Kohila raamatukogus oli näitus möödunud aegade ajakirjandusväljaannetest „Siis kui interneti veel ei olnud: leide Hageri muuseumist, Kohila raamatukogust, kodudest, põõningult, keldrist jm“. Näituse koostas Kohila raamatukogu koostöös Hageri muuseumiga.

Jätkuvad traditsioonilised ürituste sarjad nagu Luulelõunad ja Teetunnid raamatuga keskraamatukogus. Kabala raamatukogus leidis aset koolitus ja kontsert „Õhtu naistele“. Raamatukogupäevade ajal oktoobris käisid raamatukogudes lugejaid teenindamas tuntud kohalikud inimesed ja korraldati hulgaliselt kohtumisi ja näitusi. Ettelugemistega nii lastele kui täiskasvanutele tähistati Põhjamaade kirjandusnädalat.

Raamatukogud pakuvad professionaalsetele ja harrastuskunstnikele näitusepindu, esinemise ning töötubade korraldamise võimalusi. Kohila raamatukogu suuremad näitused olid kohaliku vabakutselise kunstniku Tarvo-Aro Meti vitraažinäitus „Värvilised ruudud“, Anne Ummalase käsitöönäitus „Sõrmed-varbad sooja, hobifotograaf Tiina Azojani näitus „Elurõõm“, kohaliku noore looja Heili Rungi isikunäitus „Ma hoian sul silma peal“, kunstiõpetaja Anne Aaspõllu loodusest inspireeritud kaks näitust, kohaliku pensionäri Helle Maali kollektsiooni näitus „Moonid“, õpetaja ja raamatukogu huviringi juhendaja Heli Rohtla kalligraafia näitus „Alfabeet valitseb“, Janne Maali mänguline näitus „Nukud & miniatuurid“, noore kunstniku Liisimari Randjärve näitus „Siidimaal Vietnami traditsioonilistel Ao dai kleitidel“ koos töötoaga. Märjamaa valla raamatukogudes oli: Ülle Pritsi õlimaali näitus „Mere-värvides“, stendinäitus „Põllu- ja kodumajanduslik eriharidus Eestis“, TYPA näitus kõrgrükkitehnika mitmekesisusest „Linoleumist kartulini“, M. Karpenko fotonäitus „Seened“ ja „Ukraina 30. iseseisvuse aastapäevale pühendatud näitus“, Vivian Schotowsky maalinäitus ja hõbeehete näitus „Uus-

Meremaa flora ja fauna“, Anne Aaspõllu maalinäitus „Mõni kivi“, noorte kunstnike illustratsioonide näitus „Mina näen nii“, kaitseliidu meenete näitus Heiki Magnuse erakogust, Juta Hiielo „Suveniirsõrmkübarad“ ja portselanimaalide näitused. Rapla keskraamatukogus korraldati Märjamaa ja Kehtna kunstikoolide õpilaste tööde näitused, Jaak Kadariku portreemaalide näitus „Omakandi helged hinged“ ja Ehalill Halliste gobeläänide näitus „Pae peal“, Raplamaa õpilaste kujutava kunsti konkursi „Oma silmaga“ tööde valiknäitus, Daniel Vaariku/Joonas Sildre koomiksinäitus „Solidaarsus vs Blackface“, Mahtra Talurahvamuuseumi kogust näitus meeste puutööriistadest (ka Juuru raamatukogus), Hermes Sarapuu maalinäitus „Minu maastikud V“, Rapla muustritega kind- ja sokinäitus Anne Ummalase kogust, klaasikunstnik Tarvo-Aro Meti vitraažinäitus „Kirjud ruudud“, Heiki Magnuse riigikaitsestruktuuridega seotud esemete kogu näitus, aisakellade ning kuljuste näitus Tõnu Veileri kogust, Riina Schuttingu decoupage-tehnikas valminud käsitööraamatute näitus koos töötoaga. Juuru raamatukogus olid näitused: „Vanad kooliõpikud. Maateadus/geograafia“ ja „Leninist-Stalinist kuni karumõmmi. Nõukogudeaegsed aabitsad“.

4.6.2 riiklikul tasandil

Koostööpartnerid on järgmised:

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing (ERÜ) – koolitused, suveseminarid

Eesti Lastekirjanduse Keskus – koolitused, lugemisprogrammid, üleriigilised projektid

Eesti Rahvusraamatukogu – erialased koolitused, nõupidamised, statistika

Eesti Hoiuraamatukogu – komplekteerimine

ETKA Andras – täiskasvanud õppija nädal

Tallinna Keskraamatukogu – e-raamatute laenutamine ELLUst, koolitused

Omniva postipunktid, mis vastavalt lepingutele kohalike omavalitsustega, on Lelle, Kaiu ja Hagudi raamatukogudes. Raplas, keskraamatukogus asub Piletimaailma müügipunkt.

Märjamaa Valla Raamatukogu tegi koostööd SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumiga, Eesti Põllumajandusmuuseumiga, Trüki- ja paberikunstikeskusega.

Kohila Raamatukogul on hea koostöö Nahakunstnike Liidu ja Eesti Kõitekunstnike Ühendusega. 2021. aastal toimus kaks näitust.

Rapla Keskraamatukogu koostöö Sillamäe raamatukoguga päädis videoprojektiga „Eesti luuleklassika“. Koostöö oli ka Rapla Gümnaasiumiga.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Rapla Keskraamatukogus plaaniti juba 2020. aasta septembris 5 Rapla valla raamatukogu töötajaga Erasmus+ projekti raames sõita Taani Aarhusi raamatukokku õpirändeprojektile, kuid COVID-19 pandeemia tõttu lükkus see 2021. ja seejärel 2022. aastasse. Võeti osa veebi teel konverentsi ettevalmistavast üritusest Voice of Next Library 12.-16. aprillil ning koostati oma postkaart selle kohta, kuidas COVIDi ajal raamatukogudes töö käib ja lugejaid teenindatakse. Samuti sai vaid veebi vahendusel osaleda ülemaailmsel raamatukogutöötajate konverentsil NEXT LIBRARY 3. juunil.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

2021. aastal viidi Rapla maakonnas läbi 126 rühmakoolitust ja 545 individuaalkoolitust. Kahjuks ei kajasta kõik aruanded koolitustel osalejate hulka, kuid enam-vähem samad arvud

olid ka eelmisel COVIDi aastal. Märgatavaid muutusi viimaste aastate lõikes individuaalkoolituste teemades ei olnud. Abi vajasid eelkõige eakamad inimesed. Abistati nutiseadmete kasutamisel: sõnumite saatmine, seadistamine, interneti kasutamine, äppide allalaadimine ja kasutamine; e-keskkondade kasutamisel: e-kirjade saatmine, sõidukaartide isikustamine, tulu- ja tervisedeklaratsioonide täitmine, internetipanga ja paberivaba ARK-i kasutamine, väljatrükkide tegemine, fotode töötlemine, e-poe kasutamine, tutvumisportaalide ja sotsiaalmeedia kontode haldamine, digiallkirjastamine, ID-kaardi kasutamine ja sertifikaatide uuendamine, e-piletite ostmise, CV-koostamine, trükiste tellimine, RIKSWEBi ja e-PRIA kasutamine, Maa-ameti kaardirakenduse kasutamine, SAAGA, GENI ning eesti.ee ja digilugu.ee portaalide kasutamine.

Rühmakoolitusteks on peamiselt raamatukogutunnid lasteai lastele ja algklasside/põhikoolide õpilastele. Noorematele õpetati raamatukogu kasutamist, vanematele uurimustööde ja referaatide materjalide otsimist RIKSWEBis jt andmebaasides. Raamatukogud üürivad koolituste läbiviimiseks ruume välja teistele asutustele, samuti annavad nad pinda ringide tööks (Järlepa, Purku). Kohila raamatukogu aruandest: „Ruume kasutasid vallavalitsus ja valla haridusasutused: Kohila Keskkonnahariduskeskus, Kohila mõisakool, Kohila vallavalitsus, Kohila gümnaasium, Kohila Männi ja Sipsiku lasteaed, Kohila naiskodukaitse jaoskond, Camphilli küla ja ka Eesti Keskkonnahariduse Ühing.”

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogu teenuste kohta leiab infot raamatukogude kodulehtedelt, ajaveebist, omavalitsuste kodulehtedelt, sotsiaalmeediast. Aruandeaastal uuendati Kohila, Rapla ja Kehtna raamatukogude veebilehti. Teenuste turunduses on olulised avalikus ruumis olevad kuulutused erinevatel infostendidel välireklaamidena, infot sündmuste kohta levitatakse ka laenutustšekkidega ja personaalsete e-kirjadega. Suurematest üritustest teavitatakse Rapla TRE raadio vahendusel ja need on leitavad ka veebilehtedel kultuurikava.ee ja raplamaa.ee. Instagrami kontod on Kohila ja Rapla raamatukogudel. Sotsiaalmeedia kasutamine turundamisel ja kommunikatsioonis on saanud järjest olulisemaks.

Rapla Keskraamatukogu sotsiaalmeediat, eeskätt Facebooki kasutati jooksvate teadete edastamiseks, ürituste reklaamiks ja hiljem koos piltidega neist kokkuvõtete tegemiseks. FB-s tehti 13-osaline postituste sari vähetuntud tähtpäevadest (nt aitäh-, lumememme-, kohvipäev), illustreerimiseks teemakohaste raamatute fotod. Aasta jooksul kokku oli FB postitusi 167. Instagrami konto taastati aasta teisel poolel, postitusi tehti 53.

Valdade ajalehed ja maakonna ajaleht Raplamaa Sõnumid kajastavad raamatukogudega seonduvaid uudiseid, teateid, üritusi. Maakonna raamatukogudest oli 2021. aastal kohalikus ajakirjanduses 39 artiklit.

Kõik raamatukogud kasutavad tööalase info saamiseks ja jagamiseks Rapla maakonna raamatukogude veebipõhist infolehte, mida uuendati 2021. aastal. Kehtna Raamatukogu on enda teadvustamiseks tellinud ka meeneid (sangadega õlakott, magnet, logoga pastapliiats), mida kinkides antakse edasi teavet raamatukogu kohta.

4.9 Andmebaasid

Rapla maakonna raamatukogud kasutavad 2015. aastast kataloogi- ja infosüsteemi RIKS. RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2021. aastal kokku 266 uut kirjet, neist üle 2/3 bibliografeeriti keskraamatukogus, ülejäänud Kohila ja Märjamaa raamatukogudes. Artikleid bibliografeeriti valikuliselt - eelistatult koduloo- ja ajaloo teemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid viitega täistekstile Digaris. Kokku oli andmebaasis 2021. aasta lõpul 19 454 artikli kirjet.

Kontaktivaba laenutus nõudis lugejatelt oskust kasutada tarkvara RIKS võimalusi: RIKSWEB-i vahendusel lugejaks registreerumine, teavikute reserveerimine, pikendamine. Rikswebi külastusi oli maakonnas aasta jooksul 223 956, üldisi otsinguid 65 172 (2020 – 54 925) ja sisselogitud lugejaotsinguid 28 617 (2020 – 5358).

Raamatukogude veebilehtedel viidati teiste Eesti raamatukogude e-kataloogidele ja andmebaasidele, litsentsandmebaasile EBSCO, kirjandus- ja kultuuriloo andmekogudele. Kajastati maakonna kultuuriasutuste veebilehti ja kohalikku elu puudutavaid veebikeskkondi.

5. 2022. aasta tegevused

Raamatukogude aasta tähistamine erinevate sündmuste, näituste, projektide ja kampaaniatega, et toetada oma tegevusega lugemis- ja kultuurihuvi säilimist.

Laste lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks erinevate lugemisprogrammide korraldamine ja läbiviimine.

Koostöö jätkamine kohaliku omavalitsusega ning haridus- ja kultuuriasutustega.

Raplamaa Mälukeskuse tööle rakendamine ja raamatukogude kodulootöö tõhustumine.

Töö jätkamine kogudega, suurema tähelepanu all on teavikute mahakandmine.

Raamatukogude ajaveebide uuendamine, sotsiaalmeediakanalite kasutamine raamatukogutöös.

Õpiränne Taani.

Rapla Keskraamatukogu ajalooramatute koostamine.

Rapla Keskraamatukogu hoone renoveerimise jätkamine.

Kaiu haruraamatukogu uute ruumide valmimine.

Koostajad: Kaja Tammar, Tiina Talvet, Õie Paaslepp maakonna raamatukogude aruannete põhjal

Direktor: Õie Paaslepp

Digitaalselt allkirjastatud

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Hageri raamatukogu	1	7	0
Kehtna Raamatukogu koos harukogudega	19	221	2383,60
Kohila Raamatukogu	1	6	376
Märjamaa Valla Raamatukogu	7	87	73
Rapla raamatukogu koos harukogudega	10	185	1779

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Silvi Lukjanov - ülevaade raamatu „Pisike puu“ üleandmise tavast traditsioonilisel Kehtna valla Hõbelusika peol ja ettekanne Kehtna Raamatukogu tänuüritusel.

Meili Andreller - veebiettekanne Kärkla raamatukogu juubelil

Urve Nurmik, Ede Talistu - lugemisprogrammide tutvustamine ja kokkuvõtted

Ede Talistu - raamatute esitlusel uudisteoste ja autorite tutvustamine neljal korral

Märjamaa Valla Raamatukogu struktuuri, juhtimise, töökorralduse ja tegevuste tutvustamine Tori Vallavalitsuse delegatsioonile

Projekti „Pisike puu“ tutvustus Märjamaa valla „Hõbelusika“ üritusel

Mare Ülemaante – intervjuu kultuurisaatele OP

Kaja Tammar – „Rapla kahe koolimajaga kooli lugu“ esitlus raamatukogus

Kirjanduslik Rapla – riigigümnaasiumide õpetajate suvelaager

Teetund raamatuga – uue kirjanduse tutvustamine kahel korral

Annika Toom – Teetund raamatuga – uue kirjanduse tutvustamine

Age Tekku ja Ingrid Teder - esinemised Rapla jõulumaal jõulujuttudega

Heidi Pregel – Raamatukogu ja Eesti Huumorimuuseumi tutvustamine

Õie Paaslepp – ettekanded Raplamaa Omavalitsuste Liidu koosolekul

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2021)
Lelle haruraamatukogu	Välisukse ulatuslik remont

Kohila Raamatukogu	LED valgustid, tuletõkkeuksele uksemagnetiga paigaldamine jm tuleohutusosalased tööd ning remonttööd
Laukna haruraamatukogu	Aknavahtetus ja aknapõskede viimistlus
Vana-Vigala haruraamatukogu	Hoones osaliselt põrandakütte paigaldamine, raamatukogu ruumid said sooja juurde
Märjamaa Valla Raamatukogu	Esimese korruse põranda vahetus. Parkettpõrandate õlitamine
Purku haruraamatukogu	Hoone katuse remont
Vahastu haruraamatukogu	Valvesüsteemi ja ATS korrastustööd
Rapla Keskraamatukogu	Katuse, akende ja uste vahetus

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Rapla Keskraamatukogu koos harukogudega	Netikirjariin	91
	I. Wiklandi teematunnid (Rapla)	449
	Kohtumine kirjanikuga (Rapla)	106
	Suvelugemise Bingo (Rapla)	67
	Ettelugemise võistlus (Rapla)	27
	Põhjamaade kirjanduse nädala ettelugemised (Rapla)	403
	Jõuluhommiku jõulujutud (Rapla)	191
	Lugemisretk (Rapla)	229
	Muinasjututund (Raikküla)	8
	Sügis (Raikküla)	9
	Talv ja tuisud (Raikküla)	8
	Kohvernäitus I. Wikland (Kaiu)	25
	Ettelugemispäev (Kaiu)	32

	Suvelugemine (Hagudi)	9
	Vaheaeg raamatukogus (Hagudi)	24
	Ettelugemised (Hagudi)	16
	Ilon Wiklandi rändnäitus (Hagudi)	32
	Ilon Wiklandi kohvernäitus (Juuru)	21
	Emakeelepäev (Järlepa)	12
	Emadepäev (Järlepa)	24
	Isadepäev (Järlepa)	32
	Advendiküünla süütamine (Järlepa)	20
	Kadripäev (Järlepa)	20
	Avame joonistades raamatu sisu (Kabala)	8
	Kino Muumi Plaza (Purku)	22
	Lugemisretk (Purku)	25
	Muinasjututund (Purku)	5
	Ettelugemispäev (Purku)	16
	Jõuluhommik (Purku)	12
	Ilon Wiklandi kohvernäitus (Alu)	51
	Rakett 69 5x (Alu)	75
	Filmihommik: Saabastega kass (Alu)	17
	Teofrastus-multikapooltund	6
	Raamatukogutunnid 7x (Alu)	87
	Loeme, joonistame, mängime (Kuimetsa)	7
	Maale elama! Origami figuuride voltimine (Kuimetsa)	11
	Ettelugemise päev Kaiu lasteaias (Vahastu)	32
Kehtna Raamatukogu koos	Karupoeg Puhh 95 (kõikides)	200

harukogudega	kogudes)	
	Sõbrapäev raamatukogus (kõikides kogudes)	200
	Suvelugemine „Raamatubingo” (kõikides kogudes)	79
	Filmiõhtu „Kratt” (Ingliste)	15
	Töötuba „Vanad ajalehed” (Ingliste)	10
	Ettelugemispäev lasteaias (Lelle)	8
	Infokirjaoskuse tund õpilastele (Valtu)	39
	Mardipäeva kombestiku õpitoad, juhendaja Eesti Pärimuskoolist Terje Puistaja (Kehtna)	66
	Õöraamatukogu I-III klassid (Järvakandi)	30
	Nuputamise neljapäevad (kõikides raamatukogudes)	15
Kohila Raamatukogu	Kohila gümnaasiumi 9. klasside lõpukell. Raamatu „Hiigelsuur naeris” lühilavastused raamatukogu õuealal.	80
	Suvelugemise bingo	76
	I. Wiklandi kohvernäitus „Pikk, pikk teekond” teematunnid	116
	Kerttu Soansi töötuba	9
	Teised temaatilised raamatukogutunnid	179
	Muinasjutu-kunstituba - huviring	26
Hageri raamatukogu	Raamatukogutunnid (5 tundi)	57
Märjamaa Valla Raamatukogu koos harukogudega	Ilon Wiklandi kohvernäitus	42
	Programmi „Lugemisisu” pidulik lõpetamine	18

	Suvelugemise lõpetamine PROTO avastustehases	41
	Lugemisprogrammi „Loeme koos” pidulik lõpetamine	35
	Raamatukogu tutvustus 1. klassidele	36
	Lugude jutustamise festival „Üks ei ole ühtegi” Piret Päär	102
	Ettelugemise võistlus 4. klassidele „Ega mets tühi ole”	8
	Kohtumine Jaak Juskega (8.-11. klassid)	122
	Töötuba kirjanik Kerttu Soansiga	8
	„Kuningas Elvis” (Varbola)	12
	„Ilon Wiklandi kohvernäitus” (Valgu)	12
	Lugude jutustamise festival „Üks ei ole ühtegi” Piret Päär (Valgu)	22
	„Lugemisisu” sissejuhatav tund (Valgu)	10
	Teematund „Lugemismängud” (Valgu)	10
	Illustratsioonide teematund (Valgu)	10
	Ürituste sari Eesti lastekirjanikest (Laukna)	29
	Ürituste sari erinevate riikide lastekirjandusest (Laukna)	32
	Ettelugemine mudilastele „Hommikuhämaruses” (Kivi- Vigala)	12
	Vastlapäev ja vastlakombed (Kivi-Vigala)	9
	„Ilon Wiklandi kohvernäitus” (Kivi-Vigala)	6
	Kevadine mälumäng (Kivi- Vigala)	6

	Lugemisisu (Kivi-Vigala)	5
	Suvelugemise bingo (Kivi-Vigala)	2

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

KOGUDE KOMPLEKTEERIMINE JA TÖÖTLEMINE

Maakonna kolme omavalitsusega on sõlmitud hankeleping, mis sätestab hangitavate teavikute summa, teavikute hankega kaaasnevad kulud (serveri hooldus, kantselei- ja transpordikulud), täienduskoolituse korraldamiseks tehtavad jooksvad kulud. Kirjanduslik õpiring tutvustab uusi teavikuid kaks korda aastas - tagasiside maakonna raamatukogudelt on väga positiivne. Purku raamatukogu: „Alati on huvitavad kirjandusliku õpiringi raames pakutavad soovitusel, kuna raamatud on tutvustajal ka ise läbi loetud. See annab hea ülevaate raamatutest, mis muidu raamatukokku ehk tellimata jääksid”. Rapla Keskraamatukogu vastutab Rapla maakonnas korrektsete kirjade eest andmebaasis RIKS. Rapla Keskraamatukogu komplekteerib teavikuid riigi eraldatud vahendite osas. Komplekteerimisnimestikud pannakse aegsasti üles maakonna raamatukogutöötajate siselisti. Abistatakse ja juhendatakse tööalaselt.

RAHVARAAMATUKOGUDE TEGEVUSEKS VAJALIKE BIBLIOGRAAFIA-, TÄISTEKST- JA MUUDE ANDMEBAASIDE LOOMINE JA PIDAMINE

RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2021. aastal kokku 266 uut kirjet. Kohapeal bibliografeeritakse artikleid valikuliselt - eelistatult kodulooalase ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid, viitega täistekstile Digari arhiivis. Kokku oli andmebaasis 2021. aasta lõpul 19 1454 artiklikirjet. Raamatukogu veebilehel täiendati koduloolise andmekogusid: 2021. aasta kodulooliste tähtpäevade kalendrit, Raplamaa kirjarahva nimestikku, uute kodulooalaste lühitutvustusi. Uuel veebilehel täiendati varasemat Raplamaa teatritegelaste nimestikku fotodega.

RAHVARAAMATUKOGUDE STATISTILISE ARUANDLUSE KORRALDAMINE JA TEGEVUSE ANALÜÜSIMINE

Aruandlust korraldab keskraamatukogu vastavalt kehtivale seadusele. Aruandluse materjale tutvustatakse õppeseminaridel. Aruandluse korraldus ja ajakava ning dokumendid on ülevaade maakonna rahvaraamatukogude siselistis. Keskraamatukogu töötajate poolt antakse alati nõu ja abi, kui tekib küsimusi. Juuru raamatukogu: „Aruandluse korraldamise ja tegevuse analüüsi ülesanne on täidetud suurepäraselt. Aasta lõpus korraldati aruandluse teemaline seminar-nõupidamine, kus räägiti üle kõik olulised punktid, millele peaks tähelepanu pöörama”. 2022. aasta segadused statistilise aruandluse esitamisega tekitavad arusaamatust ja nõutust ning sisulise aruande koostamine ja tegevuse analüüs on oluliselt raskendatud.

ERIALANE NÕUSTAMINE JA RAAMATUKOGUTÖÖTAJATE TÄIENDUSKOOLITUSE KORRALDAMINE

Tähelepanu all oli kogude puhastamine ja paigutus (viidad, liigieraldajad). Inventuur rakendati ja viidi läbi Kohila raamatukogus. Koordineeriti 2021. aasta maakondlikke projekte. Üks-kaks korda kuus RVL ringi käigus vahetati teavikuid. Leidsid aset mälukeskuse loomise tugigrupi koosolekud, kus oli arutluse all mälukeskuse käivitamine. Mälukeskus laiendab maakonnas raamatukogude koostööd teiste kultuuriasutustega, omavalitsustega ja eraisikutega kodulooalase materjali kogumisel. Lastetöö spetsialist tegeles laste ja noorte lugemisprogrammide ja projektide koordineerimisega maakonna rahvaraamatukogudes

(Netikirjariin, Suvelugemine, illustratsioonide konkurss “Mina näen nii 3“). Märjamaa Valla Raamatukogu aruandest: „Täiendkoolitus on väga heal tasemel. Toimuvad õppeseminarid ja -koosolekud nii kontaktelt kui veebis. Tehakse ühiseid üritusi ja õppereise. Maakondlikel koolitustel osalemine on parim, lähim ja soodsaim võimalus erialaseks enesetäiendamiseks. Piirangute ajal ei jäänud nõupidamised toimumata, vaid viidi läbi veebipõhiselt. Siiski on raamatukoguhoidjate kokkusaamised vajalikud kolleegidega info ja erialaste kogemuste vahetamiseks ning maakonna kaugemate raamatukogudega RVLi tegemiseks.”